

Torsdagen den 1 februari

Kl. 12.00–15.37

§ 1 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen anmälde att *Rose-Marie Carlsson* (S) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 31 januari, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Zinaida Kajevic* (S).

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:364

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:364 Marknadiseringens konsekvenser inom förskolan

av *Eva Lindh* (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 9 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är en krock med en sedan tidigare inplanerad middag (då ip-debatten visar sig starta senare än vad vi tidigare beräknat).

Stockholm den 29 januari 2024

Utbildningsdepartementet

Lotta Edholm

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2023/24:2797, 2802, 2807 och 2814 till socialutskottet

§ 4 Svar på interpellation 2023/24:362 om finansieringen av försvaret

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig om jag och regeringen kommer att prioritera satsningar på totalförsvaret framför skattesänkningar för dem med högst inkomster.

Det säkerhetspolitiska läget i omvärlden kräver att Sverige har ett starkare försvar. Det finns en bred politisk enighet om att förberedelserna, beredskapen och förmågan inom hela totalförsvaret, både det militära och det civila försvaret, måste öka skyndsamt. Det väpnade angreppet är dimensionerande för all totalförvarsplanering. En viktig utgångspunkt är att i händelse av krigsfara eller krig kommer totalförsvarets ansträngningar att kraftsamlas till det militära försvaret, samtidigt som de viktigaste samhällsfunktionerna behöver säkerställas och civilbefolkningen skyddas.

Anslagen till det militära försvaret, det vill säga anslagen 1:1–1:13 på utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, ökar med mer än 27 miljarder kronor mellan 2023 och 2024. Därmed har anslagen, beräknat i löpande priser, fördubblats sedan 2020. Med Natos definition av försvarsutgifter, som är bredare och innefattar fler poster än enbart anslagen 1:1–1:13 på utgiftsområde 6, kommer Sverige redan 2024 att redovisa försvarsutgifter på 2,2 procent av bnp.

Den fortsatta utvecklingen av det militära försvaret och det civila försvaret är för närvarande föremål för överläggningar i Försvarsberedningen. Försvarsberedningen kommer att presentera sina förslag den 26 april 2024. Som stöd för Försvarsberedningens, och regeringens, överväganden lämnar Försvarsmakten och övriga myndigheter underlag. Bland annat inkom ett militärt råd från Försvarsmakten den 6 november 2023. Mot bakgrund av bland annat Försvarsberedningens förslag avser regeringen att lämna en försvarsbeslutsproposition till riksdagen under hösten 2024.

Anf. 2 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret.

När det gäller de här frågorna finns det som tur är i Sveriges riksdag i dag en stor enighet. Det är naturligtvis det fruktansvärda kriget i Ukraina som har gjort att man har fått en möjlighet att samlas kring de här frågorna. Det har väl också traditionellt funnits en enighet i Sverige om att det är viktigt med den gemensamma säkerheten, och jag tror att Pål Jonsons engagemang i dessa frågor, herr talman, är ärligt och äkta.

Herr talman! Min fråga är också ärlig och äkta, och jag tycker inte riktigt att jag har fått svar på den. Att jag vill väcka frågan om regeringen kommer att prioritera satsningar på totalförsvaret framför skattesänkningar för dem med högst inkomster är för att förhoppningsvis undanröja det tvivel som möjligen kan finnas kring regeringens avsikter. Förra gången vi hade en moderatledd regering i det här landet, herr talman, kallade ju den moderate statsministern försvaret för ”ett särintresse”. Man gick fram med väldigt hårda budgetnedskärningar på försvarets område, till och med så hårda att den dåvarande moderate försvarsministern valde att lämna regeringen i protest mot dess hantering av försvaret.

Man avskaffade också värnplikten i Sverige och använde de medel man frigjorde genom att sänka försvarsbudgeten och avskaffa värnplikten till framför allt skattesänkningar. Det är så att säga den erfarenheten vi har i Sverige av moderatledda regeringar, och det är det som den här frågan härrör ur.

Nu har vi dessutom en situation där vi inte bara har nödvändiga satsningar på försvaret framför oss utan också stora och nödvändiga satsningar på övrig infrastruktur i samhället som vi måste bekosta gemensamt. Vi har haft debatter här i kammaren, herr talman, om sjukvården och dess finan-

siering liksom om infrastrukturen och dess finansiering. Det är klart att i kontexten att vi står inför väldigt stora utmaningar i det svenska samhället kommer frågan om hur man prioriterar.

Skulle försvarsministern möjligen i dag kunna slå fast att den moderat-ledda regeringen inte kommer att arbeta med nedskärningar över hela linjen och att man inte kommer att prioritera skattesänkningar för höginkomsttagare utan faktiskt ärligt kommer att prioritera Sveriges och det svenska folkets trygghet och säkerhet?

Den frågan skulle jag vilja få svar på från försvarsministern i dag.

Anf. 3 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Patrik Björck, för interpellationen! Jag tolkar det också som att Patrik Björck har ett ärligt uppsåt när det gäller att värna om försvarsekonomin och ett engagemang för ett starkare försvar. Precis som Patrik Björck anför finns det en bred samsyn kring detta i den här kammaren, och jag kommer att göra allt jag kan för att fortsätta att värna detta. Det är viktigt framför allt i dessa allvarstider när det säkerhetspolitiska läget är så allvarligt.

Jag söker ingen strid kring försvarsekonomin, och jag har heller inget behov av att märka ord. Men för att få en bra debatt, herr talman, tycker jag att det är viktigt att man utgår från rätt utgångspunkter.

Om jag ändå får ta fasta på vad Patrik Björck säger om att värnplikten avskaffades under alliansåren så stämmer det inte riktigt. Vad man gjorde var att lägga pliktlagstiftningen vilande och öppna upp för att kunna ha anställda soldater för att ha en högre tillgänglighet. Jag vet att Socialdemokraterna inte uppskattade detta med anställda soldater, men det var viktigt för oss.

Systemet med anställda soldater har vi fortfarande kvar, och det är viktigt. Jag vill också säga att de anställda soldaterna nu går mycket hårt. Inte minst handlar det om olika typer av beredskapsanpassningar som de gör i stora delar av landet, egentligen sedan den fullskaliga invasionen av Ukraina bröt ut. De gör också mycket säkerhetsoperationer.

Vad man gjorde då var alltså att lägga pliktlagstiftningen vilande. Därefter återaktiverade vi i bred politisk samsyn värnpliktsystemet 2017. Det var bra, för det funkade inte att bara ha frivilligt rekryterade soldater. Nu har vi ett bra personalförsörjningssystem med både anställda soldater och värnpliktiga. Ju fler värnpliktiga vi har, desto lättare kommer det att bli att försörja även anställda soldater, officerare och specialistofficerare.

När det gäller den andra frågan tror jag att Patrik Björck och jag är helt eniga om att man satsade för lite på försvaret under alliansåren. Det var dock tur att det inte var Socialdemokraterna som styrde då. Riksdagens utredningstjänst pekar på att Socialdemokraterna mellan 2006 och 2014 lade 3 miljarder mindre på försvaret än vad alliansregeringen gjorde under de åren. Direkt efter det första Georgienkriget, 2009, ville man dra ned på försvaret.

Många partier har ett ansvar för att man skar ned på försvaret för mycket. Inte minst handlar det om mitt parti och om Patrik Björcks parti. Stora partier måste också ta stort ansvar.

Det finns skäl att titta bakåt och se att det finns ett delat ansvar för att man satsade för lite på försvaret under alliansåren. Försvarsbeslutet 2015

var också underfinansierat. Den läxan ska vi lära oss, nämligen att vi lurar oss själva genom att presentera underfinansierade försvarsbeslut.

När det kommer till den framtida inriktningen för försvarsekonomin har jag hela tiden sagt att jag kommer att värna en bred samsyn kopplad till krigsorganisation, det vill säga vilka militära förband vi ska ha, grundorganisation och regementen samt även försvarsekonomin. Jag vill därför inte föregripa Försvarsberedningens arbete kopplat till vare sig försvarsekonomin, krigsorganisationen eller grundorganisationen.

Anf. 4 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Det är sant att vi återinförde värnplikten i bred politisk samsyn. Däremot lät vi den inte vila i bred politisk samsyn. Det är viktigt att handskas korrekt med historien. Jag vill ändå framföra att det var den moderatledda regeringen och dess allianskamrater i kammaren som lät värnplikten vila. När vi återinförde den var det i bred politisk samsyn. Vi får vara överens om det.

Herr talman! Jag instämmer också i försvarsministerns uppfattning att det finns ett delat ansvar. Absolut! Man kan naturligtvis gå igenom historien och hitta misstag som görs av regeringar av alla kulörer. Där delar jag också försvarsministerns uppfattning att man kan hitta beslut som har fattats av socialdemokratiskt ledda regeringar som sett i backspegeln inte var så kloka.

Jag vill ändå lyfta upp den här frågan. Om det är något som skiljer socialdemokratiskt ledda regeringar och moderat ledda regeringar åt är det att vi är beredda att finansiera en lösning av de viktiga samhällsproblemen. Det kan röra sig om välfärden i allmänhet eller att hantera brottslighet. I det här fallet handlar det om svenska folkets och Sveriges säkerhet när det gäller försvar mot yttre hot.

Vi socialdemokrater har nog ändå en större trovärdighet sett till finansieringen. Det är den frågan som är grunden till min interpellation. I dag har vi en situation där sjukvården går på knäna, och sjukvården är i sig också en del av totalförsvaret. Vägtrafiken fungerar inte, och tågtrafiken fungerar inte. Vägar och tåg är också en del av totalförsvaret, en del av vår förmåga att försvara vårt land. Vi ser då att det finns anledning att också göra stora förstärkningar av det rent militära försvaret.

Sammantaget blir trovärdigheten i finansieringen en stor del av att skapa en grund. Om man, som den moderatledda regeringen har gjort historiskt och även nu, i hög grad bygger sin politik på skattesänkningar för framför allt höginkomsttagare kommer det att ställas frågor. Hur ska man hantera finansieringen?

När jag tog del av försvarsministerns svar kunde jag se att vi är överens. Det finns en bred samsyn om anslagen. Vi är överens om de 27 miljarderna. Där finns ingen politisk strid. Jag hoppas och tror att Försvarsberedningen ska komma fram till en samsyn och lägga fram kloka och genomtänkta förslag – men de ska finansieras.

Vi måste ha ett starkt och väl fungerande försvar, men vi måste också ha en stark och väl fungerande sjukvård och infrastruktur och ett samhälle i sig som är starkt. Det är i det sammanhanget frågan ställs om Pål Jonson är beredd att vara en garant för att regeringen inte går vidare med stora skattesänkningar riktade mot höginkomsttagare.

Anf. 5 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag vill bara understryka att vi har fördubblat det militära försvarets budget mellan 2020 och 2024, från 60 miljarder till 119 miljarder. Det är en fördubbling, och det är en hög siffra i internationell jämförelse. Det är helt nödvändigt i ljuset av det allvarliga säkerhetspolitiska läget och av att vi har donerat mycket försvarsmateriel till Ukraina. Då måste Försvarsmakten få möjlighet att återanskaffa den försvarsmateriel man har skickat. Vi har i internationell jämförelse även tagit stort ansvar för stödet till Ukraina. Det är också en investering i vår egen säkerhet.

Stora ansträngningar har gjorts, och det är bra att riksdagen är enig i fråga om inriktningen för försvarsekonomin. Sedan finns frågan om trovärdig finansiering, och den är rimlig att ställa.

Jag har varit noggrann, Patrik Björck, med att inte peka ut saker som jag vill ha i ett kommande försvarsbeslut. Jag vill att Försvarsberedningen i bred politisk samsyn kommer överens om ifall det ska handla om nya förband, organisationsenheter eller olika satsningar på personal och försvar.

Jag noterar att Socialdemokraterna har pekat ut olika saker som man vill föregripa beredningen med. Man pratar om ytterligare en armébrigad. Det skulle jag också vilja ha, men den måste balanseras mot annat. En utredning om materielförsörjningen som presenterades 2018 pekar på att en armébrigad kostar minst 32 miljarder, sannolikt det dubbla just nu på grund av skenande priser på det försvarsindustriella området. Man har också pekat ut att man vill ha en extra ubåt, och det kostar också många miljarder. Man vill också ha två nya regementen.

Jag försöker att inte göra så eftersom det kan skapa låsningar i Försvarsberedningen. Jag vet också att Socialdemokraterna har föreslagit en finansiering av detta, nämligen en beredskapsskatt. Men denna beredskapsskatt ska finansiera många miljarder – fler ubåtar, fler brigader och fler regementen. Om Patrik Björck inte har något emot det får han gärna utveckla hur mycket inkomster som beredskapsskatten kommer att generera.

Jag säger med ärligt uppsåt när det gäller frågan om finansiering att jag inte vill föregripa Försvarsberedningens analys kopplat till försvarsekonomin, grundorganisationen eller krigsorganisationen. Det vore oklokt om jag som försvarsminister skulle mållåsa på en speciell typ av finansieringsform. Nu gäller budgetlagen, och vi måste leverera balanserade budgetar. Vi har också visat att vi prioriterar försvar samt intern och extern säkerhet i vår budget genom att på ett år höja försvarsanslagen med 27 miljarder, eller 28 procent. Det är en tydlig markering från vår sida att vi tar intern och extern säkerhet på högsta allvar och att vi samtidigt kan leverera en budget i balans.

Anf. 6 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag vill poängtera att jag har stor respekt för försvarsmi- nister Pål Jonsons kunnsighet och engagemang på försvarsområdet. Jag ifrågasätter inte honom alls.

Jag vill se till att vi också kan finansiera detta. En budget i balans innebär att om man gör en rejäl satsning på försvaret och sänker skatten för höginkomsttagare kommer infrastrukturen och sjukvården att ta stryk, och då kommer ojämlikheten i samhället att öka.

Det här ligger möjligen lite utanför Pål Jonsons ansvarsområde. Men Pål Jonson är ändå en del av en regering där man fattar kollektiva beslut, och jag undrar hur Pål Jonson agerar för att detta inte ska bli fallet. För mig som socialdemokrat är det inte bara välfärds- och infrastrukturfrågorna som är viktiga när det gäller försvarsförmågan i ett land. Jag är helt övertygad om att en politik som strävar efter ökad jämlikhet också stärker försvarsförmågan, och jag är helt övertygad om att en politik som driver mot ökad ojämlikhet försämrar försvarsförmågan.

Det är det där lite större perspektivet på den viktiga försvarsfrågan och hur vi skapar en starkare trygghet för Sverige och svenska folket som jag är ute efter i denna interpellationsdebatt. Det handlar om helheten, finansieringen och synen på samhället. Välfärd, infrastruktur och jämlikhet är en stark del av en stark försvarsförmåga – naturligtvis bredvid ubåtar, plan, brigader och annat som Pål Jonson i sak behärskar mycket bättre än jag, herr talman. Det är den här helhetssynen som jag skulle vilja att Pål Jonson anammade.

Anf. 7 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Patrik Björck, för interpellationsdebatten! Jag har mycket sympati för vad Patrik Björck säger om att skapa ett starkt samhälle. Jag tror på det. Jag tror att det är ett bättre samhälle.

Jag vill inte nödvändigtvis ha en stor stat, men jag vill ha en stark stat där detta är riktigt viktigt. För mig är det väldigt viktigt att ha en stark stat när det kommer till både intern och extern säkerhet, för det är förutsättningen för att vi ska kunna åtnjuta alla dessa andra saker.

Jag brukar säga att vi ska göra stora satsningar på försvaret. Vi måste göra det nu, ytterst i akt och mening att vi ska kunna fortsätta vårt sätt att leva och att vi ska kunna fortsätta leva i fred. Det är viktigt.

Därför är det viktigt att vi har de här diskussionerna och debatterna men också att vi kan fortsätta att ha en bred samsyn kopplat till säkerhets- och försvarspolitiken, framför allt i dessa allvarstider. Det är det kanske allvarligaste läget sedan andra världskrigets slut. Därför är jag tacksam för att jag kan ha sådana här debatter i en bra ton med politiska motståndare som jag vet också vill försvaret och Sveriges säkerhet väl.

Jag kommer också att eftersträva detta i dialoger inom ramen för Försvarsberedningen och i de kontakter som jag har med försvarsutskottet.

Tack, Patrik Björck, för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2023/24:370 om nedskärningar i kulturskolorna

Anf. 8 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Linus Sköld har frågat mig hur jag ska agera för att rädda landets kulturskolor samt vad jag och staten bör göra för att långsiktigt stärka förutsättningarna för barns och ungas kulturutövande.

För att stödja den kommunala kulturskolan föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2024 en förlängning av det statliga utvecklings-

bidraget till den kommunala kulturskolan med 100 miljoner kronor per år 2024–2026. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag strax före årsskiftet. Utvecklingsbidraget avser att stödja särskilda satsningar för att förnya och utveckla verksamheten och nå nya målgrupper, bland annat barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden och glesbygd. Stödet är därmed avsett för särskilda insatser och inte för att finansiera den löpande verksamheten.

Därtill har de generella statsbidragen till regioner och kommuner förstärkts med 10 miljarder kronor under det innevarande året, vilket skapar förbättrade ekonomiska förutsättningar och minskar behovet av neddragningar i verksamheter i kommuner och regioner. Den kommunala kulturskolan är ett kommunalt frivilligt åtagande och finns i dag i 286 av landets 290 kommuner, enligt de senaste uppgifterna från Statens kulturråd.

När det gäller att långsiktigt stärka förutsättningarna för barns och ungas kulturutövning antog riksdagen våren 2018 nationella mål för statliga insatser till stöd för den kommunala kulturskolan. Kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt ska främjas, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen, med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. Utöver det statliga utvecklingsbidraget har ett antal statliga insatser initierats för att nå de nationella målen. Däribland är Kulturskolecentrum vid Statens kulturråd och satsningen på Kulturskoleklivet fortsatt aktuella.

Av de nationella kulturpolitiska målen framgår att barns och ungas rätt till kultur särskilt bör uppmärksammas. Förutom de redan nämnda insatserna avsätter regeringen exempelvis fortsatt medel till Skapande skola, där barn och unga får ta del av konst och kultur i skolan och får möjlighet till eget skapande. Regeringen arbetar även med en betydande satsning på fritidskort för barn och unga, som bland annat ska ge ökad tillgång till idrott, kultur och friluftsliv.

Anf. 9 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Ministern säger i sitt svar: Därtill har de generella statsbidragen till regioner och kommuner förstärkts med 10 miljarder kronor under det innevarande året, vilket skapar förbättrade ekonomiska förutsättningar och minskar behovet av neddragningar i verksamheter i kommuner och regioner.

Jag ska nu visa några exempel på varför detta inte stämmer.

Enligt SCB ökade medelskattesatsen för kommunalskatten med 10 öre vid årsskiftet. Så stora kommunalskattehöjningar har vi inte sett sedan senast vi hade en moderatledd regering. Var tredje kommun väntas landa på ett årsbokslut för 2023 med underskott. Och 48 kommuner budgeterar med underskott 2024.

I går var det en stor nyhet i lokala och regionala medier i Norrbotten: Piteå kommun agerar för att rädda sin kulturskola. De byter förvaltning för att den inte ska ställas mot lagstadgad verksamhet. De passar samtidigt på att göra den avgiftsfri.

Kommunalrådet sa så här i medierna: Vi är väldigt oroliga över utvecklingen från statligt håll, med minskade generella medel till välfärden och minskade medel till kulturskolorna.

I min hemkommun Älvsbyn gick Socialdemokraterna 2018 till val på att avskaffa avgiften i kulturskolan för att alla, oberoende av föräldrarnas ekonomi, skulle ha likvärdig tillgång till den. Ingen familj skulle behöva välja mellan en ny vinterjacka och pianolektioner till barnen.

Detta genomfördes under förra mandatperioden. Och just nu, när vi har den här debatten, är kulturskolan fortfarande avgiftsfri. Men högern har tagit över och styr, och i förra veckan lade de fram förslaget om att återinföra avgifterna i kulturskolan.

SVT rapporterade för ett par veckor sedan att bara 9 procent av kommunerna klarar av att räkna upp kulturbudgeten så att den svarar mot inflationen. Parisa Liljestrand sa då: Jag sa 2022 att vi har några tuffa år att vänta. Det har varit tufft 2023, och jag tror inte att 2024 kommer att se annorlunda ut.

Det är en otroligt passiv hållning vi ser från kulturministrarnas sida. Samtidigt har Kulturskolerådet gjort en enkätundersökning med kulturskolechefer runt om i landet. Av landets kulturskolor får 94 procent antingen nominella minskningar eller oförändrade anslag, vilket i praktiken betyder att 94 procent av landets kulturskolor måste skära ned. Och kulturministern svarar att 2023 var tufft och att 2024 också verkar bli tufft, som om hon inte har med saken att göra. Jag tycker att kulturministern borde agera.

Anf. 10 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Det är stor skillnad mellan en S-regering och den nu sittande moderatledda regeringen. Den viktigaste skillnaden är att den här regeringen ser helheten och har en heltäckande politik. Vi tror nämligen att ekonomin hänger ihop. Familjer som belastas av hög skatt och där mamma och pappa får betala orimligt höga bensinpriser har svårare att köra sina barn till fritidsaktiviteter. Det är också svårare att prioritera att betala för en fritidsaktivitet när skatten är hög. Därför sänker vi skatten för låg- och medelinkomsttagare och ger också generella statsbidrag till kommunerna.

Jag tycker att det är positivt att vara med i debatten i dag och lyssna till Socialdemokraterna, som delar regeringens engagemang för kultur och vill bidra till en diskussion kring långsiktigt hållbar politik inom detta område. Men när det gäller den kommunala kulturskolan måste jag ändå ta tillfället i akt att förtydliga några saker.

Det är viktigt att understryka att den kommunala kulturskolan är just kommunal. Det statliga stödet finns mycket riktigt, men i huvudsak för att stödja särskilda insatser och inte för att finansiera den löpande verksamheten.

Kommunerna lägger omkring 2,8 miljarder kronor på kulturskoleverksamheten. Man kan diskutera om det är tillräckligt mycket. Men om man tycker att det inte är det har kommunerna möjlighet att förändra och stärka upp. De kan till exempel nyttja det av den här regeringen givna ökade generella statsbidraget på cirka 10 miljarder kronor.

Regeringen föreslår också i budgetpropositionen för 2024 en förlängning av det statliga utvecklingsbidraget till den kommunala kulturskolan. Man får alltså behålla sina 100 miljoner under perioden 2024–2026. Detta innebär samma nivå som före pandemin.

Vid en jämförelse av hur kommunerna vill prioritera och satsa ser man att det är lite olika. Man ser att det låg kvar på ungefär samma nivå mellan 2018 och 2022. Några har ökat, och några har minskat.

Den moderatledda regeringen har alltså en heltäckande politik. Vi gör betydande satsningar där vi tror att det gör störst skillnad. Vi erkänner till exempel att det finns en grupp som står längre ifrån, och därför vill vi stärka satsningen på att nå den gruppen. Vi vill att fler ska kunna komma till.

Jag delar interpellantens engagemang för kulturen och kan konstatera att den förändring av politiken som görs just nu när det gäller trygghet, sänkt skatt och frihet för kommunerna bidrar till en långsiktig positiv effekt på samhällets alla delar, också kulturen – precis som kulturminister Parisa Liljestrand har redogjort för här i tidigare inlägg.

Anf. 11 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Kommunalskatterna höjdes med i snitt 10 öre. I det läget menar Socialdemokraterna och ledamoten att vi ska höja skatterna ytterligare för 1 miljon människor i Sverige. Detta kan man läsa i Socialdemokraternas förslag till budget. Det här vill man göra i ett läge där inflationen och lågkonjunkturen slagit extremt hårt mot vanliga människors plånböcker. Människor har plågats av hög inflation och lågkonjunktur och tvingas spara in på allt.

Naturligtvis är kommunerna autonoma i sina beslut om skattesatsen. Men att i detta läge höja skatten för 1 miljon svenskar skulle jag ha svårt att motivera. Det är kanske skillnaden mellan våra två partier.

Det verkar också ha gått ledamoten helt förbi att vi, ända sedan den här regeringen tog över, har fört en ekonomisk politik för att återskapa stabilitet i en ekonomi som inte har sett ut på det viset på mycket länge.

Det statliga utvecklingsbidraget till kulturskolan är, som jag tidigare har uttryckt, till för att stödja särskilda satsningar för att förnya och utveckla verksamheten. Bidraget har aldrig varit tänkt att finansiera löpande verksamhet. Det var det inte när det infördes 2016, och det är det inte heller i dag. Jag är glad över att vi trots de tuffa ekonomiska tider som vi går igenom ändå kan prioritera att avsätta 100 miljoner kronor för utvecklingsbidraget – det är viktigt.

Men det Socialdemokraterna vill göra är att i sin budget, enligt sina egna siffror, lägga på ytterligare 100 miljoner kronor. Det är det som låg i S budget: 200 miljoner kronor för det statliga utvecklingsbidraget. Detta ska sättas i proportion till 286 kommuner som har kulturskola i dag och en total kommunal budget för den kommunala kulturskolan på 2,9 miljarder. Vi diskuterar alltså 100 miljoner kronor, som ledamoten tycker ska räcka till att sänka avgifter och se till att de 286 kulturskolorna i Sverige får större möjligheter.

Det statliga utvecklingsbidraget är enormt viktigt. Men vi ska komma ihåg att i en budget på 2,9 miljarder är 100 miljoner inte tillräckligt för det som ledamoten vill att de kommunala kulturskolorna ska göra. Jag undrar var resten av pengarna är.

Jag undrar också över det utspel som S gjorde föregående vecka kring fritidskortet. Man presenterade att man skulle vilja ta årets pengar för fritidskortet och lägga dem enbart på satsningar på idrotten. Om nu Socialdemokraterna och ledamoten värnar kulturskolan så som man säger att

man gör tycker jag att det är märkligt att man inte föreslog att de 100 miljonerna skulle kunna tas från fritidskortet.

Anf. 12 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Ministern kan ägna sina anföranden här åt att prata om den socialdemokratiska politiken, eller också kan hon axla det ansvar hon har tagit på sig och prata om vad hon själv avser att göra för att rädda kulturskolorna i den otroligt utsatta situation som de befinner sig i.

I rapporten från Kulturskolerådet har man också frågat kulturskolecheferna vilka konsekvenser neddragningarna kommer att få. Det visar sig att man kommer att nå färre elever. Man kommer att få en minskad personalstyrka. Man kommer att få sämre utbud, sett både till geografisk spridning och till vilka ämnen som erbjuds. Och man kommer att se ett avstannat utvecklingsarbete.

Om detta är konsekvenser som kulturministern är nöjd med tycker jag att hon gör rätt i att stå här och angripa våra förslag, som ändå har en högre ambitionsnivå, i stället för att presentera egna åtgärder för att rädda kulturskolorna. Om hon är missnöjd med dessa konsekvenser borde hon faktiskt göra något åt denna mycket prekära situation.

Men både kulturministern och Emma Ahlström Köster sällar sig till en lång rad moderata politiker som senast när Moderaterna hade makten kallade det femte jobbskatteavdraget för en viktig kulturpolitisk reform. Ekonomin hänger ihop, säger Emma Ahlström Köster. Poängen är alltså att det jobbskatteavdrag som kulturministerns och Emma Ahlström Kösters parti har gått fram med skulle vara den kulturpolitiska reform som ska rädda kulturskolan. Det är det enda sätt jag kan förstå ledamotens inlägg i talarstolen på.

Om man tittar på vad jobbskatteavdraget skulle leda till ser man att det i genomsnitt, för en familj som har två barn i kulturskolan, inte ens räcker till avgiften. Hur många gånger kan man teckna in en skattesänkning och påstå att den ska ge människor mer pengar i plånboken?

Resultatet av den förda politiken är stora underskott i kommuner och regioner, inkomstskattehöjningar på kommunal och regional nivå och avgiftshöjningar i bland annat kulturskolan.

Värst av allt för en kulturminister borde vara nedskärningar i 94 procent av de kommunala kulturskolorna. Jag tycker att kulturskolorna och de som deltar i denna debatt förtjänar ett bättre svar än ett angrepp på att vi vill öka utvecklingsbidraget med 100 miljoner.

Anf. 13 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Jag vill återigen understryka att jag delar interpellantens engagemang och ser glöden i honom. Det är härligt att diskutera dessa frågor, men det blir ju väldigt tydligt vad som är skillnaden mellan våra olika regeringar och vad vi anser gör mest skillnad.

Det är heltäckande politik mot korta insatser. Vi backar upp och ser helheten, hur familjerna har det och hur samhället ser ut i dag. Vi är verklighetsförankrade när det gäller de problem som finns. Motsatsen är kortsiktigare satsningar som inte tar hänsyn till den heltäckande politiken.

Jag vill återigen lyfta fram de generella bidragen och förlängningen av det statliga utvecklingsbidraget för att nå de grupper som står längst ifrån. Jag vill också lyfta fram fritidskortet, som vår kulturminister har redogjort för. Det är en fantastisk och unik satsning på kulturen och på fritidsaktiviteter för alla våra barn och unga. Kanske har vi möjlighet att göra en helomvändning och nå dem som aldrig någonsin tidigare har kunnat hitta hit.

Interpellanten talade om det värsta en minister kan göra. Jag vill vända på det och säga att det viktigaste som vår kulturminister kan göra nu är att se till helheten och se till det som gör skillnad.

Anf. 14 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det är inte varje dag jag blir approcherad därför att jag angriper en ledamot eller ledamotens politik. Jag tycker att det är lite av poängen med att vi står här och debatterar – vi måste kunna tycka olika, och vi måste få markera vilka skillnaderna är.

För mig handlar det väldigt mycket mindre om att angripa socialdemokratisk politik än om att förklara för människor hur S har tänkt finansiera sin budget, nämligen via höjd skatt. Här är det stor skillnad mellan å ena sidan Socialdemokraterna och å andra sidan regeringen och oss moderater.

Vi väljer att låta människor få möjlighet att själva lägga sina pengar där de tror att de behövs bäst. Socialdemokraterna tycker att man ska höja skatten för vanliga människor därför att staten kan göra dessa prioriteringar bättre.

Vi höjer de generella statsbidragen till kommuner och regioner för att möjliggöra för kommunerna och regionerna att inom ramen för sitt självstyre göra de prioriteringar som krävs. Utöver detta sänker vi skatten för hårt arbetande människor, till exempel lärare, undersköterskor och blåljuspersonal. Det är alla de som möter människor i vardagen och ser till att samhället fungerar som får sänkt skatt. Det är de som får större möjlighet att bestämma var de behöver eller vill lägga sina pengar.

Dessutom gör regeringen en rad satsningar för att förstärka kulturen och göra det möjligt för fler barn och unga att ta del av den. Det statliga utvecklingsbidraget på 100 miljoner kronor är ett exempel. Andra insatser, till exempel fritidskortet, tog jag upp i mitt inledningsanförande. Ytterligare exempel är de insatser som regeringen nu gör – och som regeringen lade in i budgeten – för att stärka barns och ungas läsning. Detta är en tydlig prioritering.

Det finns alltså möjlighet att göra både och, men vi måste också våga tro på att människor har en egen drivkraft och en egen förmåga att fatta de beslut som är bäst för dem själva. Staten kan aldrig göra det bättre än den enskilda individen. Vi kan utjämna olikheter och förbättra förutsättningar, men i detta fall handlar det om att möjliggöra för människor att fatta sina egna beslut.

Herr talman! Jag skulle också vilja säga att den rapport som ledamoten hänvisade till naturligtvis är oroande; det sticker jag inte under stol med. Det kommer att bli intressant att följa resultatet av den. Vi ska dock vara försiktiga med att dra alltför drastiska slutsatser av denna rapport. Den bygger på uppskattningar av kommande år, så vi vet inte än. Vi kan anta, men vi vet inte. Vi behöver också få samlad information löpande under året innan vi kan se vart detta är på väg.

Regeringens politik har handlat om att trycka ned inflationen. Vår värsta fiende, kulturskolornas värsta fiende, kommunernas värsta fiende, regionernas värsta fiende och vanliga medborgares värsta fiende är inflationen. Det är den som urholkar plånböckerna. Det är den som regeringen bekämpar med sin ekonomiska politik. Det är också denna ekonomiska politik som kommer att leda till att vi får bättre möjligheter att göra prioriteringar framöver.

Anf. 15 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Enligt Emma Ahlström Köster handlar det om hur familjerna har det. Kulturministern säger att människor själva ska få välja.

Hur går det då för hushållen? Det är rekord i skuldsättning hos kronofogden, både när det gäller belopp och när det gäller antalet skuldsatta. Det är rekord i vräkningar av barnfamiljer. Tio års reallöneökningar har ätits upp av inflationen. Vi i Sverige har större prisökningar på livsmedel än vad man har i våra närmaste grannländer. Det går superdåligt med den här regeringens inflationsbekämpning, och det går superdåligt för hushållen. Denna argumentation håller helt enkelt inte som skäl för att göra neddragningar i 94 procent av landets kulturskolor.

Det regeringen har gjort på kulturskolans område är att halvera kulturskolebidraget och underfinansiera välfärden, det vill säga de generella statsbidragen till regioner och kommuner, så att vi får en stigande kommunalskattesats. Det betyder inte att vi får skattesänkningar, som ministern sa, utan det betyder att vi får en kommunalskattesats som i genomsnitt stiger mer än de senaste tio åren.

Den moderata gruppledaren i utskottet sa i en intervju för Kulturskolerådets webbplats att det är viktigt att fler hittar till kulturskolan. Men konsekvensen av den förda politiken kommer enligt Kulturskolerådet att bli att färre får del av kulturskolan. Konsekvensen av ett halverat utvecklingsbidrag kommer att bli att man når en mindre andel av de grupper som står långt ifrån att delta i kulturskolans verksamhet. Konsekvenserna av den förda politiken blir raka motsatsen till det som ministern och Emma Ahlström Köster påstår att de vill uppnå.

Anf. 16 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag kan inte vara tydlig nog: Jag kan också önska att vi levde i en värld där kulturen var undantagen samhällsekonomin, men nu är det ju inte så. Kulturen är inte undantagen, utan den är en del – en viktig del – av samhällsbilden. Detta innebär att kulturen bärs fram av den samhällsbild som finns just nu.

Vi har en ekonomisk situation som är extremt tuff och som vi inte har mött på decennier. Den politik som regeringen har fört börjar äntligen ge resultat. Detta var en situation som vi ärvde från den tidigare regeringen. Ekonomin var på väg nedåt redan då, och inflationen var på väg uppåt redan då. Vi har under ett och ett halvt år fört en stram men framåtriktad ekonomisk politik för att få ordning på ekonomin i det här landet igen och för att se till att det som är den största och värsta fienden för alla i samhället, det vill säga den höga inflationen, äntligen viker nedåt. Vi börjar se ljusningar.

Nu handlar det om att hålla i och hålla ut. Därför är jag stolt över att vi trots tuffa tider klarar av att prioritera och att fortsätta prioritera bland

annat det statliga utvecklingsbidraget. Som jag sa är detta till för att stötta satsningar för att förnya och utveckla verksamhet och även för att nå nya målgrupper.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2023/24:64
1 februari

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2023/24:371 om alla barns och ungas rätt till en aktiv fritid och kultur

Anf. 17 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Mattias Vepsä har frågat mig vilka åtgärder jag vidtar för att kulturarbetare och kulturinstitutioner ska klara den ekonomiska krisen. Han har också frågat mig om jag har analyserat hur de ekonomiska nedskärningarna påverkar människors delaktighet i kultur- och fritidsaktiviteter och om jag i så fall kan redovisa utfallet av analysen.

Till att börja med vill jag konstatera att vi befinner oss i ett läge med både ekonomiska och säkerhetspolitiska utmaningar som påverkar alla samhällsområden. Regeringen har därför behövt göra tuffa prioriteringar i budgeten.

Kulturen finansieras i stora delar och sedan lång tid tillbaka gemensamt av staten, regionerna och kommunerna. Det är därför viktigt att vi kan fortsätta vår samverkan så att våra gemensamma medel kan användas på absolut bästa sätt, inte minst i tider som kräver tuffa prioriteringar. Under 2024 har de generella statsbidragen till regioner och kommuner förstärkts med 10 miljarder kronor, vilket skapar förbättrade ekonomiska förutsättningar och minskar behovet av neddragningar i verksamheter i kommuner och regioner.

Det är också viktigt att framhålla att staten inte har huvudmannaskap för institutioner på regional och lokal nivå. Där är det i regel regioner och kommuner som står för huvudmannaskapet och verksamheternas uppdrag. Däremot lämnar staten ett betydande bidrag till regional och lokal kultur genom bland annat kultursamverkansmodellen. Den här modellen har nyligen setts över av en särskild utredare, och betänkandet är för närvarande ute på bred remiss till den 27 mars 2024. Självklart ska också övriga statliga satsningar komma hela landet till del.

Regeringen har förra året, i budgetpropositionen för 2023, aviserat en satsning på fritidskort för barn och unga mellan 8 och 16 år. Fritidskortet ska ge barn och unga en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra genom ökad tillgång till fritidsaktiviteter inom idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Tillgång till fysisk aktivitet och utövande av kultur och friluftsliv är viktigt för att främja god hälsa, meningsfull fritid och livskvalitet.

Regeringen har även förlängt det statliga utvecklingsbidraget till den kommunala kulturskolan och avsätter totalt 100 miljoner kronor per år 2024–2026.

Vad gäller den andra frågan, om jag har analyserat hur de ekonomiska nedskärningarna påverkar människors delaktighet i kultur- och fritidsaktiviteter, är delaktighet en central del av de nationella kulturpolitiska målen. Regeringen följer upp arbetet med att nå målen med stöd av exempelvis Myndigheten för kulturanalys, som har till uppgift att med utgångspunkt i

de nationella kulturpolitiska målen utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet.

Om delaktigheten påverkats under 2024 är det en aning för tidigt att uttala sig om, men jag ser fram emot att följa även det framöver.

Anf. 18 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Jag noterar att jag fick ett nej på min första fråga, om regeringen och ministern avser att ta några som helst politiska initiativ för att avhjälpa den kostnadskris som landets kommuner och regioner men också kulturlivet befinner sig i.

Jag noterar också att ministern inte verkar ha analyserat läget. Det är anmärkningsvärt. Jag tänker återkomma till det i mitt anförande, för det kan väl inte på något sätt vara en överraskning att Sverige befinner sig i en inflationskris.

Hela valrörelsen handlade om hur vi bäst skulle möta det säkerhetspolitiska hot som Parisa Liljestrand nämner i sitt svar – hur vi skulle rusta Sverige starkt för den säkerhetspolitiska situation vi ser, med krig i Ukraina, i vårt närområde, men också hur vi skulle rusta landets kommuner och regioner starka för att se till att vi klarar vår välfärd. Jag uppfattade i alla fall att väldigt mycket av valdebatten handlade om just det.

Vi förlorade som bekant valet. I stället fick landet en SD-ledd regering.

Sedan ett år tillbaka har i alla fall jag analyserat läget när det gäller barn och unga och kultur, idrott och fritid i vårt land. Jag leder en arbetsgrupp som Socialdemokraterna har tillsatt.

Jag kan konstatera att väldigt mycket är känt. Men vi vet att klass har enormt stor inverkan på om man deltar i kulturlivet. Vi vet att geografi i bemärkelsen avstånd och om man bor i centrala delar av våra städer betyder mycket. Vi vet också att ekonomi är en viktig faktor för att barn och unga, som den här interpellationen handlar om, ska ha råd och möjlighet att delta i idrottsliv och friluftsliv.

Vi vet också att andra faktorer som kulturell bakgrund och kön används för att förklara att vi lever i skilda världar. Vissa deltar i kulturen, idrotten och friluftslivet i enormt stor utsträckning, och andra står långt ifrån.

Med den kris vi befinner oss i växer klyftorna och skillnaderna i vårt land. Hushållens ekonomi har försämrats de senaste åren. SD-regeringen verkar stå passiv inför den kris som vanligt folk nu genomlider. Vi ser att tio års reallöneökningar har uttraderats och att matpriserna har stuckit iväg kraftigt och stigit mer än i jämförbara länder i vårt närområde.

Men till saken. Detta har också påverkat våra kommunala kulturskolor, som tvingas spara. Nio av tio kulturskolor sparar. Vi ser hur inflationen pressar kultur- och fritidsförvaltningarna och politikerna runt om i landets kommuner. Fyra av fem statliga institutioner sparar, och 55 procent av landets kommuner säger att man gör neddragningar i just barns och ungas fritids- och kulturverksamhet.

Jag tänkte återkomma till det jag skulle kommentera – att politik är prioritering. Det här är andra året som regeringen styr under inflation. Det är den andra budgeten som regeringen lagt fram i den här kammaren. Det är andra gången som regeringen prioriterar stora skattesänkningar för landets allra rikaste och låter vanligt folk betala. Hur kommer det sig att regeringen gör den prioriteringen och pressar vanligt folk i stället för att se till att vi räddar alla barns och ungas möjligheter till en aktiv fritid?

Med det vill jag ställa frågan igen. Kommer ministern att genomföra satsningar för att alla barn och unga ska kunna delta i landets kultur- och idrottsverksamheter?

Prot. 2023/24:64
1 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 19 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Ja, det är stor skillnad mellan en S-ledd regering och en moderatledd. Vi tittar på helheten. Vi ser familjerna, och vi ser hela ekonomin. Det är det som gör skillnad och avgör om man kan prioritera en fritidsaktivitet, som ofta ligger längre ned. Den ligger längre ned i förhållande till allt annat, som boende och att kunna röra sig fram och tillbaka till jobbet och köra sin bil.

Interpellanten kommer från Stockholm, om jag inte är felinformerad, och där har man precis höjt skatten. Det är motsatsen till vad en moderat politiker eller en moderat ledning skulle göra. För oss är det viktigare att familjerna själva får råda över sin ekonomi – att de får mer makt att välja vad de vill göra och vad de har möjlighet att göra utifrån sina ekonomiska förutsättningar.

Regeringens skattesänkningar ger precis de här förutsättningarna – mer frihet för familjerna att själva avgöra vad de vill göra och vad de vill prioritera.

Jag instämmer i den beskrivning som interpellanten redogjorde för, nämligen att det är stor skillnad mellan dem som har möjlighet att komma till fritidsaktiviteter i dag och dem som står långt ifrån. Vi ser samma sak. Vi ser att det finns grupper som har högre trösklar och som har svårare att komma till fritidsaktiviteter av olika anledningar – ekonomiska och kulturella. Det är därför som denna satsning är så bra. Vi ser problematiken med vidöppna ögon och vill hjälpa. Vi vill göra skillnad för dem som är längst ifrån.

Förutom 10 miljarder kronor i generella statsbidrag, som kommunerna själva har möjlighet att stärka olika satsningar med, gör vi också en satsning på fritidskortet. Och jag kan inte nog understryka hur viktigt och speciellt det är. Jag har ägnat lite tid åt att se om det har funnits liknande satsningar tidigare, till exempel när den socialdemokratiska regeringen satt vid rodret. Men jag kan inte hitta någonting som riktar in sig på den grupp som står allra längst ifrån.

Med satsningen på fritidskortet får fler barn och unga möjlighet att idrotta. Fler barn och unga kommer att ha möjlighet att ägna sig åt en kulturaktivitet – kanske lära sig att spela ett instrument – men också ägna sig åt friluftsliv. Det är så fantastiskt och unikt med den tradition som vi har med det svenska friluftslivet. Det vill den här regeringen att fler barn och unga ska ha möjlighet att uppleva.

Interpellanten skriver i sin interpellation att regeringens politik med sänkt skatt, mer frihet och ett fritidskort skulle vara ett svek och öka klyftorna. Men där ser vi nog helt olika på vad politik gör för skillnad. Jag ser inte detta som en färdig lösning där allt är klart utan som ett första steg för att rädda dem som är längst bort.

Anf. 20 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Både ministern och Emma Ahlström Köster talar om 10 miljarder kronor mer i generella statsbidrag. SVT har rapporterat om effekterna av detta. Effekterna är att 55 procent av kommunerna kommer

att skära ned på sina kulturbudgetar, och bara 9 procent av kommunerna klarar av att räkna upp kulturbudgeten med inflationen. Det är vad de stöd som den moderatledda regeringen ger handlar om.

När det gäller den inkomstskattesänkning som ska ge familjerna så mycket större frihet att själva välja vad de vill använda sina pengar till är det väldigt tydligt att det går otroligt dåligt för de ekonomiskt mest utsatta hushållen med regeringens politik. Inkomstskattesänkningen för låg- och medelinkomsttagare, som det brukar heta, gäller faktiskt inte alla. För den som är varaktigt arbetsförmögen till följd av en sjukdom eller funktionsnedsättning blir det ingen skattesänkning alls. Och för dem som får en skattesänkning räknas den i procent. Den genomsnittliga skattesänkningen är 2 400 kronor per inkomsttagare. Men för dem som har de lägsta inkomsterna är skattesänkningen betydligt mindre än så.

Effekterna som detta kan förväntas ha på kulturen måste vara ytterst marginella. Och effekterna för dem med lägst inkomster när det gäller att få bättre förutsättningar att delta i kulturaktiviteter måste vara på gränsen till obefintliga.

Då kommer jag till frågan om fritidskortet. Det har varit Kristdemokraternas stora flaggskepp i kulturpolitiken under rätt så lång tid, och nu har de fått in det i regeringsförhandlingarna. Men det är bevisligen någonting som kärvar. Platspåskatten klarade regeringen av att avskaffa i ett slag. Men regeringen har pratat om fritidskortet sedan den tillträdde. I år finns det en budget för fritidskortet. Men vi har ännu inte sett vare sig någon tidplan för införandet eller hur det exakt ska vara konstruerat. Jag skulle därför vilja att regeringsföreträdaren här klargör detta. Hur ska fritidskortet konstrueras, och när kommer hushållen att få tillgång till det?

Anf. 21 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Den fråga som jag fick från interpellanten var: Kommer regeringen att göra insatser för att fler barn och unga ska kunna få ta del av fritid och kultur? Sedan svarade ledamoten lite retoriskt på sin egen fråga och sa: Jag tror att jag har fått ett nej till svar.

Då vill jag bara upplysa ledamoten ytterligare en gång om att jag inte sa nej utan att regeringen genomför en rad insatser. Det handlar till exempel om att stärka och förbättra kulturskaparnas villkor. Regeringen har bland annat förstärkt de stöd och ersättningar som går till enskilda kulturskapare via Konstnärsnämnden och Sveriges Författarfond. Dessutom har vi möjliggjort fler långa stipendier. Vi har också stärkt den ekonomiska situationen för bland annat författare och översättare, vilkas verk lånas ut på bibliotek, genom att höja grundbeloppet. Regeringen har också tillfört särskilda medel för stipendier inom ordområdet.

Detta är bara några exempel på vad vi gör för att möjliggöra bättre villkor för kulturarbetare. Utöver det pågår det också flera parallella spår kopplade till bland annat en diskussion om trygghetssystemen, där regeringen har aviserat att man ska återkomma till riksdagen med förslag på en ny arbetslöshetsförsäkring som kan förväntas öka förutsägbarheten i försäkringsskyddet, särskilt för dem som har oregelbundna eller varierande inkomster. Vi vet att det är många i den branschen som vi mår om och som är så kallade gigarbetare.

Utöver dessa satsningar och satsningarna på den kommunala kulturskolan och läsfrämjande är fritidskortet för barn och unga en central sats-

ning från regeringen. Dessutom har regeringen kvar erbjudandet om fri entré för barn och unga på centrala museer.

Här har jag radat upp några av de prioriteringar och saker som regeringen gör för att möjliggöra för fler barn och unga att ta del av fritids- och kulturaktiviteter.

Precis som Emma Ahlström Köster sa är detta ett system som hänger ihop. Samhället hänger ihop. Vi kan alltså inte titta på en del i taget, utan vi måste titta på helheten. Och här är det fullt rimligt att regeringen gör en rad insatser för att kunna stärka både kulturskaparnas villkor och barns och ungas möjligheter att ta del av och utöva kultur.

Vi lägger 10 miljarder kronor i generella statsbidrag till kommuner och regioner eftersom vi tror att kommuner och regioner själva bäst gör sina prioriteringar av var pengarna behövs.

Vi genomför en skattesänkning för låg- och medelinkomsttagare för att vi tror att det är fullt rimligt att människor själva får välja vad de vill och behöver lägga sina pengar på.

Utöver det gör vi bland annat några av de insatser som jag har radat upp.

Därför tror jag inte att svaret på frågan kan vara nej, utan detta är svaret på frågan. Och det är bara en bråkdel av det som regeringen gör i arbetet med att se till både att kulturarbetarna har rättvisa villkor och att barn och att unga får ta del av kultur.

Anf. 22 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag tackar också Emma Ahlström Köster för att hon deltar i denna debatt.

Jag ska börja i Stockholm. Stockholm är en fantastisk stad. Det är landets huvudstad. Och det är ett rödgrönt styre både i Region Stockholm och i Stockholms stadshus.

I Region Stockholm måste det socialdemokratiskt ledda styret nu ståda upp efter 16 år av högerstyre som har inneburit stora marknadsiseringar, underskott och problem i vården. Det är klart att vi i vår region valde att höja skatten när staten underfinansierade stöden till landets regioner. Det är 18 av 21 regioner som gör stora underskott. Vi sa: Detta svek mot personalen och mot dem som behöver vården är orimligt – vi höjer skatten och ser till att vi kan satsa pengar på vården.

Vi gör det också möjligt för barn och unga att resa billigare med tunnelbana, pendeltåg och bussar i vår region, vilket faktiskt också är ett sätt att se till att de kan delta bättre i fritidsaktiviteterna. I Stockholms stad väljer vi dessutom att höja skatterna för att klara finansieringen av skolan.

Jag går tillbaka till temat för debatten. Allt fler skolor varnar för att regeringens underfinansiering av kultur i skolan gör att vi nu ser neddragningar även i skolan när det kommer till barns och ungas kultur. Jag tror att det var i går som det uppmärksammades att många kommuner oroar sig över detta.

De resursstarka skolorna, där det finns eldsjälar och resurser för att få kulturarbetare eller föreställningar att komma, kanske klarar av det. Men man oroar sig över att landets kommuner inte klarar av att erbjuda kultur i skolan i den omfattning som hade varit möjlig om statsbidragen i stället hade räknats upp. På precis samma sätt är det nu flera kommuner som

säger att de inte klarar kulturen för barn och unga när det kommer till kulturskolan.

Min fråga om kultur- och konstutövarna – kulturarbetarna – hör också ihop med detta. Det kanske var väl drastiskt att säga att allting är ruttet i den moderatledda kulturpolitiken, för så är det ju inte; ministern räknade upp några delar som vi absolut kan vara överens om, exempelvis satsningar på kulturarbetarnas trygghetssystem. Det är något som vi initierade och bland annat utredde under vår tid i regeringen. Jag tycker att det är bra att vi får trygghetssystem och andra satsningar, som stipendier, på plats. Men medan man ger med ena handen drar man med andra handen bort en stor del av kulturarbetarnas möjligheter runt om i landet.

Man drar ned på stödet till folkbildningen, som är extremt viktig för det lokala och regionala konst- och kulturlivet. Det är en del av kulturens mylla. Kulturutredningen pekar på att våra studieförbund, folkhögskolor och folkbildningen har en enormt viktig roll, och indirekt är de en jätteviktig arbetsgivare för väldigt många. Där gör man ju neddragningar i hundramiljonersklassen, helt utan att göra några konsekvensanalyser.

Jag roade mig med att titta på påståendet att Socialdemokraterna inte har satsat på dessa områden. Under vår regeringstid växte kulturbudgeten till rekordstorlek. Vi ser nu i stället hur kulturbudgeten inte räknas upp. Vi ökade anslaget och utvecklingsbidraget till kulturskolan, som nu halveras. Vi ser att skolorna under vår tid hade möjlighet att göra sitt jobb på kulturområdet, och vi hade också velat gå före och säga att estetiska ämnen är viktiga för alla landets gymnasieelever. Det röstades ned här i kammaren av en högermajoritet.

Därmed återgår vi till pudelns kärna: Politik är prioriteringar. Varför är lyx-rot, lyx-rut och stora skattesänkningar för landets allra rikaste viktigare än att säkerställa kulturens infrastruktur för barn och unga i vårt land?

Anf. 23 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Jag blir förskräckt när jag hör den här typen av retorik. Som om skattesänkningar var något slags lyxprodukt! Det handlar inte om det. En skattesänkning rör oss alla. Den rör alla som arbetar. Om man så är undersköterska eller jobbar på förskola gynnar en skattesänkning var och en som gör sitt för att bidra. Den gynnar människors möjlighet att rå över sitt eget liv.

Jag tolkar det verkligen som att interpellanten underskattar skattesänkningarnas effekt. Det är klart att alla pengar man sparar inte går direkt till kultur, men de möjliggör. För den som vill ge sina barn mer fritidsaktiviteter möjliggör de detta. Det kanske inte handlar om jättestora pengar, men de pengarna kan vara skillnaden mellan om man kan göra det eller inte. Självklart är det också så att familjer som får behålla mer i plånboken – som har råd att tanka sin bil – kan lägga mer pengar på fritidsaktiviteter.

Jag tror att vi alla hade önskat att fritidskortet var på plats. Jag tolkar de socialdemokratiska debattörerna som att de ändå är positiva till detta. Det spelar faktiskt ingen roll vilket parti som lade fram förslaget – en klok politik som ger effekt bör man anamma.

Utredning pågår, och det beror på att vi vill säkerställa att pengarna i fritidskortet faktiskt går precis dit de ska, det vill säga till de barn och unga som i dag står längst ifrån fritidsaktiviteter. Vi kan inte köra ut ett system

som inte är helt färdigt, utan det måste vara vattentätt och färdigt när det lanseras. Vi ser fram emot att det kommer alldeles strax.

Jag är verkligen stolt över den politik som regeringen för på kulturområdet. Jag förstår att det är svårt för er i Socialdemokraterna att erkänna det, men jag tror att också ni långt där inne inser att politik och ekonomi hänger ihop – och att det ger en positiv effekt även på kulturen.

Anf. 24 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Kulturministern pratar om satsningen på Kulturskolan. Jag tycker att det är på vippen till oförskämt att kalla en halvering av det riktade bidraget en satsning.

Jag ställde en fråga om fritidskortet. När kommer det, och hur kommer det att vara konstruerat? Emma Ahlström Köster säger att det kommer alldeles strax, men ministern ignorerar frågan. Jag tycker att hon borde bemöta den.

Vi ser att 91 procent av kommunerna skär ned på kulturbudgeten. I det läget svarar både ministern och Emma Ahlström Köster att det är skattesänkningar som kommer att vara den kulturpolitiska reformen. Precis som att de första jobbskatteavdragen inte var kulturpolitiska reformer, trots att Lena Adelson Liljeroth försökte in-teckna dem som det, kommer det sjuttioefte jobbskatteavdraget inte heller att öka människors möjligheter att ta del av kultur – i synnerhet inte låginkomsttagares.

Resultatet av regeringens förda politik är tydligt. Det är rekord i skulder hos kronofogden; svenskarnas skulder hos kronofogden ökade med 50 miljoner kronor om dagen förra året. Det är rekord i vräkningar av barnfamiljer. Det är rekord i vinster för storbankerna. Det är skattehöjningar i kommunsektorn, och det är nedskärningar för att få budgeten att gå ihop. Det är resultatet av den förda politiken.

Anf. 25 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag kanske ska börja med att adressera frågan om fritidskortet genom att säga att regeringen kommer att få återkomma kring det. Det håller just nu på att utredas, och man tittar på hur konstruktionen ska se ut. Regeringen kommer att återkomma i frågan; det är det jag kan säga.

Jag måste säga att det blir väldigt tydligt att det finns ideologiska skillnader mellan regeringens partier, däribland Moderaterna och Socialdemokraterna. Jag tror att det är bra. Jag tror att det är viktigt att vi visar upp våra skillnader så att människor inser vad de får med olika typer av politik.

Jag tycker också att det är intressant att Socialdemokraterna menar att skattesänkningarna inte kommer att ha speciellt stor inverkan. Man kopplar det till att människors belåning ökar – och friställer det helt från den ekonomiska verklighet som människor har levt i under de senaste ett och ett halvt till två åren. Vi har alltså haft det svåraste ekonomiska läget på decennier, med en inflation som har legat skyhögt. Det är inflationen som har urholkat människors löner och reallöner. Det är den som ligger till grund för att kommuner och regioner har svårt att få ihop sin ekonomi. Det är den som ligger till grund för att samhället faktiskt blir generellt sett mer urholkat.

Det är därför regeringens politik går ut på att pressa ned inflationen och se till att ha en hållbar ekonomisk politik som på sikt kommer att möjliggöra för samhället att fortsätta att frodas – och som kommer att ge männi-

skor utrymme att göra sina egna val. Här skiljer vi oss åt, för jag tror att det spelar roll.

Jag tror att människor själva behöver få möjlighet att besluta över en större del av sin inkomst. Vi ska bära samhället gemensamt. Det är fint att betala skatt, som det heter. Och det är det, för det bygger det samhälle som vi gemensamt är här för att värna.

Men det kan inte vara negativt att människor själva får en större frihetsgrad och ett större frihetsutrymme när det gäller vad de vill prioritera att lägga sina pengar på. Hade det bara handlat om en skattesänkning hade jag kanske kunnat köpa Socialdemokraternas resonemang i större utsträckning, men det handlar inte om detta.

Vi måste titta på budgeten sammantaget och på de satsningar som regeringen gör inom alla områden. Det är detta som bär den ekonomiska politiken.

Vi måste ha en politik som möjliggör kulturskola i hela landet för så många barn och unga som möjligt. Men för att det ska kunna fungera måste föräldrar våga släppa iväg sina barn till träningarna. De måste känna sig trygga med att barnen kommer hem från pianolektionerna.

Här ser vi det arv som regeringen har fått från den förra, socialdemokratiska regeringen. Vi har en hög brottslighet. Vi har kriminalitet och gängvård. Vi har ett säkerhetspolitiskt läge som är det allvarligaste sedan andra världskriget. Vi har inflation och en ekonomisk lågkonjunktur som vi befinner oss i. I detta bär regeringen landet framåt genom sin budget och sin politik. Det är jag stolt över.

Anf. 26 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Vi bär landet genom krisen, säger ministern. Jag skulle säga att det är vanligt folk som bär landet genom krisen och får ta de största smällarna.

Om jag får ta upp tråden och prata om det brottsförebyggande och det främjande arbetet undrar jag varför det är viktigt att spara på just landets kommuner.

Det har varit mycket prat om verkligheten, och jag undrar i vilken verklighet regeringen befinner sig i Rosenbad. Jag tror inte att det är den verklighet jag befinner mig i när jag besöker skolor i Huddinge och pratar med idrottsledare, fritidsledare och andra. DN skriver om detta. Där kan vi läsa att ungdomarna i dag väljer att delta i verksamheten innan basketträningen börjar, för de har inte längre råd att betala medlemsavgift i föreningen. Men innan basketträningen börjar kan de vara med och leka. Så ser det ut i Sverige i dag. Det är verkligheten.

Då får jag ställa en fråga till ministern. Tror hon att gången får det lättare eller svårare att rekrytera barn och unga i en miljö där landets idrottsföreningar, kulturutövare, fritidsgårdar, skolor, välfärdsinstitutioner och statliga kulturinstitutioner får spara pengar? Resultatet av ett år med SD-moderatledd regeringspolitik är ju att fyra av fem institutioner måste spara. Nationalmuseum stänger på tisdagar. Taket rasar in på Naturhistoriska – bristande underhåll, men detta skedde under regeringens ansvar, så detta får vi sätta på kontot med framgångar. Landets kommuner blir i dag också tvungna att dra ned på kultur- och fritidsverksamheter.

Att ministern tar upp det brottsförebyggande i en verklighet där så många gör alltmer för mindre pengar får mig att tycka att skämskudden

ska fram. Vi skulle vilja ha en regering som agerar och inte bara följer utvecklingen och lovar att det kanske kommer ett fritidskort någon gång i en framtid. Vi kräver ett agerande nu.

(Applåder)

Anf. 27 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det finns en del övrigt att önska vad gäller världsbilden, tror jag. Vi kan i alla fall konstatera att vi inte delar samma världsbild.

Den verklighet som ledamoten hänvisar till är den verklighet som jag i min roll som kommunstyrelseordförande för en kommun i Stockholm – det var innan jag tog mig an den roll jag har nu – var med om att i allra högsta grad hantera, så jag vet hur det ser ut. Jag har gjort det själv, och jag förstår de utmaningar som kommuner och regioner står inför. Jag har själv stått där. Jag har själv tvingats göra de prioriteringar som krävs.

Det är ingen skillnad nu. Det är precis på samma sätt i den roll jag har nu. I regering måste man ta ansvar och se samhället som det ser ut – inte så som man önskar att det var.

Om Socialdemokraterna hade gjort detta under sina åtta år vid makten, det vill säga faktiskt sett hur det såg ut och tagit ansvar för det, i stället för att leva i en önskevärld och se samhället som man trodde att det var, kanske vi hade haft ett annat läge i dag. Men det hindrar inte att vi faktiskt måste diskutera att Socialdemokraterna de facto innehade regeringsmakten i åtta år och att det arv som vi fick är något som vi i den här regeringen arbetar med att städa upp och få ordning på. Det handlar om alltifrån brottsligheten, kriminaliteten och gängvåldet till försvaret och samhällsbilden generellt.

Man måste kunna göra förebyggande insatser, men vi är i ett läge där människors trygghet har blivit den stora frihetsfrågan i vårt land. Människor måste våga gå ut på gatorna, och de måste låta sina barn gå ut på gatorna. Sedan kan vi prata om vilka andra insatser som behövs i detta land.

(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:372 om trähusindustrin och bostadsbyggandet

Anf. 28 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Carina Ödebrink har frågat mig vilka initiativ som jag avser att ta för att stötta trähusindustrin och Jönköpings län genom den akuta krisen, vilka åtgärder jag tänker vidta för att snabbt få igång byggandet av småhus och lägenheter samt om jag avser att inom mitt ansvarsområde agera för att regeringen ska göra insatser för arbetslösa samt för att säkra kompetensförsörjningen framåt i branschen.

Jag vill börja med att säga att jag delar Carina Ödebrinks bild av hur viktig trähusindustrin är, inte minst för Jönköpings län. Senast förra veckan besökte jag både Jönköping och Mullsjö, som också är den plats där mitt politiska engagemang startade. Jag har flera gånger besökt länet i

Prot. 2023/24:64
1 februari

Svar på
interpellationer

egenskap av bostadsminister och fått ta del av flera av småhustillverkarnas beskrivning av läget. Jag är väl medveten om situationens allvar för såväl bostadsbyggandet som helhet som för trähusindustrin och för Jönköpings län i synnerhet.

Sverige befinner sig i ett besvärligt ekonomiskt läge där bostadsbyggandet har minskat kraftigt till följd av omvärldsfaktorer som bidragit till en hög inflation och högre räntor i Sverige och i omvärlden. Den höga inflationen och de högre räntorna har påverkat hushållens efterfrågan på bostäder samtidigt som de bidragit till höga produktions- och finansieringskostnader hos byggföretagen. Bostadsbyggandet har i hög grad påverkats av den svagare efterfrågan i ekonomin, och antalet påbörjade bostäder har minskat markant under 2023. Inflationen har under den senaste tiden fallit tillbaka, och centralbankerna bedöms påbörja sina räntesänkningar under 2024. På sikt kommer det att bidra till en återhämtning i byggbranschen, även om det kommer att ta tid. Regeringen genomför olika åtgärder för att dämpa effekterna och rädda jobb i byggsektorn.

En förutsättning för ökat småhusbyggande – och därmed byggandet av småhus i trä – är att det finns tillgång till planlagd mark. Efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2024 har det införts en stimulans till kommunerna för att öka utbudet av planerad mark för småhus. Stödet kommer att kunna sökas av kommunerna från och med april i år.

Regeringen har också gett Boverket i uppdrag att ta fram underlag för ökat småhusbyggande. I Boverkets uppdrag ingår att redovisa var det finns byggbar mark för småhus och bedöma hur lönsamt småhusbyggandet är. Det ingår även att beskriva var det byggs småhus av olika typer, vilka företag som står för byggandet samt i vilken utsträckning kommuner upplåter tomter för småhusbyggande.

Regeringen vill främja sysselsättningen inom bygg- och anläggningsbranschen så att det finns kompetent arbetskraft kvar inom byggsektorn när konjunkturen vänder. I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2024 ska taket för rotavdraget höjas tillfälligt, vilket bedöms öka efterfrågan på rotarbeten och främja sysselsättningen i bygg- och anläggningssektorn. Det är en åtgärd som gör skillnad när efterfrågan viker i bygg- och anläggningssektorn. De närmare villkoren framgår av en promemoria som nyligen remitterats och nu bereds av Regeringskansliet.

I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2024 har det avsatts medel för fler platser inom både yrkeshögskolan och den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Syftet med båda satsningarna är att möta de fortsatt stora kompetensbehoven i hela Sverige, möjliggöra omställningen och främja matchningen på arbetsmarknaden. Totalt har regeringen tillfört 1 747 miljoner kronor, inklusive studiemedel.

Regeringen har gett ett uppdrag till Finansinspektionen att ta ställning till en höjning av bolånetaket från 85 till 90 procent. En höjning kan skapa större möjlighet för fler personer att äga sitt boende.

Regeringen har också gett Finansinspektionen i uppdrag att undersöka hur det undantag från amorteringskraven som kan ges för nyproducerade bostäder används i praktiken.

Regeringen följer noga utvecklingen på bygg- och bostadsområdet och utesluter inte att ytterligare åtgärder kan vidtas.

Anf. 29 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

En stor andel av Sveriges träindustri finns i Jönköpings län och dess omgivning. Enligt stiftelsen Träcentrum i Nässjö ligger 75 procent av landets träföretag, snickerier, trähustillverkare, möbel- och inredningsföretag och sågverk inom en 15 mils radie från just Nässjö. När det ska möbleras med svensktillverkade möbler i Sverige och övriga världen är det oftast med möbler från Vaggeryd, Jönköping och Värnamo. Att bygga bostäder i trä är bra för klimatet och ett viktigt bidrag till den gröna omställningen.

Men nu är det kris i den svenska trähusindustrin och kris i bostadsbyggandet. Det finns inget annat ord att beskriva det aktuella läget med. Sverige hade fram till nyligen det mest omfattande bostadsbyggandet på 30 år. Mellan 2015 och 2021 påbörjades i snitt 60 000 nya bostäder varje år, vilket var i nivå med den prognos och det behov Boverket då såg. I dag behövs det snarare närmare 70 000 nya bostäder per år. Men bostadsbyggandet har nu tvärnitat. Världsläget är osäkert, och räntorna stiger. Det skapar stor oro för bygg- och fastighetsbranschen men också för hushållen.

Herr talman! I tider av kris är det viktigt att politiken kliver fram, tar ansvar och lägger fram förslag. Det är inte rimligt att byggbranschen och landsbygden ska bära konsekvenserna av en osäker omvärld, ökade kostnader och global inflation.

I de fackliga avdelningarna inom GS, som tillsammans täcker Småland, är nästan var fjärde medlem varslad. Konsekvensen av detta blir att många jobb i våra bygder, hyggligt välbetalda och med sjysta villkor inom trähusindustrin, försvinner. Främst drabbar detta landsbygden, ryggraden i den svenska trähusindustrin. Färre jobb på mindre arbetsmarknader vidgar klyftan mellan stad och land och stoppar även omställningen till ett klimatvänligt byggande. Det industriella trähusbyggandet orsakar nämligen betydligt lägre utsläpp.

Politiken behöver därför stötta trähusindustrin och bostadsbyggandet för att motverka att byggkrisen sprider sig till hela ekonomin. Det vi hittills sett av regeringens agerande och nu hört i statsrådets svar lämnar en del övrigt att önska, och jag återkommer till detta i mitt andra inlägg.

Jag vet att statsrådet är väl bekant med situationen i Jönköpings län och i Småland, och i samband med ett besök i november uttalade statsrådet att småhustillverkarna framfört behov av både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. I statsrådets svar står att regeringen genomför olika åtgärder för att dämpa effekterna och rädda jobb i byggsektorn. Min fråga blir då: Vilka är dessa åtgärder?

Anf. 30 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Det här är en viktig interpellation. Byggbranschen är viktig för Sverige. Bostadsbyggandet är viktigt. Därför är det så bekymmersamt att Socialdemokraterna slarvade bort en högkonjunktur.

Jag tror att få som ser denna debatt minns vem som var bostadsminister under den förra socialdemokratiska regeringen. Är det någon som minns vem det var? Nej, det var precis det jag trodde. Det var nämligen så att Sverige hade ett antal olika bostadsministrar, och jag tror inte att en enda person som ser denna debatt kan koppla ihop en enda bostadspolitisk reform med den förra socialdemokratiska regeringen.

Låt mig fråga Socialdemokraternas ledamöter: Vad gjorde Mehmet Kaplan för bostadspolitisk reform? Vad gjorde Per Bolund för bostadspolitisk reform? Vad gjorde Peter Eriksson för bostadspolitisk reform? När Per Bolund återfick uppdraget som bostadsminister, vad gjorde han då för bostadspolitisk reform som gör att vi nu kan klara lågkonjunkturen bättre? Vad gjorde den politiska stjärnan Märta Stenevi för bostadspolitisk reform? Kommer någon ihåg den senaste socialdemokratiska bostadsministern, Johan Danielsson? Vad gjorde Johan Danielsson för bostadspolitisk reform?

Herr talman! Sanningen är att vår bostadsminister och den här regeringen har gjort mer på ett år än vad ni socialdemokrater gjorde på åtta år. Det är helt fascinerande! Men det berodde på att ni inte hade någon bostadspolitik. Ni hade en bidragspolitik, men ni hade ingen politik för ägt boende och ingen politik för bostadsreformer över huvud taget. Det var olyckligt, för när lågkonjunkturen kom hade vi klarat den väsentligt bättre om saker gjorts.

Jag måste också fråga Socialdemokraterna: Vad tycker ni om rotavdraget? När jag möter byggföretag i mitt hemlän Gävleborg eller på andra platser i Sverige säger de att det höjda rotavdraget gör stor skillnad här och nu. Men det finns ledamöter som hänskrattar och skakar på huvudet åt det, och andra ledamöter kallar det för lyx-rot. Vi hörde det i en tidigare debatt om kulturfrågor. Ni socialdemokrater kallar det lyx-rot och lyx-rut. Ni måste bestämma er. Vill ni vara med och rädda byggjobben i Sverige genom att se till att hushållen ges möjlighet att till exempel energieffektivisera genom att byta fönster? Eller ska ni stå i kammaren och svartmåla regeringens politik och kalla det lyx-rot?

Under Miljöpartiets regeringstid fick länsstyrelserna i uppdrag att i princip bygga så lite som möjligt. Nu har regeringen gett länsstyrelserna i uppdrag att samarbeta med kommunerna så att det byggs så mycket som möjligt. Det är jätte viktigt att länsstyrelserna förstår att de är en del av samhällsplaneringen. Lantmäteriet är en mycket viktig del av samhällsbyggnadsprocessen. Där var köerna oerhört långa, men regeringen har nu satt tryck på Lantmäteriet att börja leverera.

Jag har fyra sidor med saker regeringen har gjort på ett år, men jag skulle vilja be Socialdemokraterna att nämna *en* stor bostadspolitisk reform ni gjorde på åtta år som i dag gör skillnad för ägt boende och för unga.

Anf. 31 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Ministern säger i den här debatten att han är väl medveten om situationen i den småländska trähusindustrin och i Jönköpings län, som både han, jag och interpellanten kommer ifrån.

Jag vet att ministern har träffat företrädare för de företag som nu har varit tvungna att säga upp stora delar av sin personal men också företrädare för de kommuner som företagen finns i. Jag var själv med på ett sådant möte när Andreas Carlson var ganska ny på sin post. Redan då var oron stor när man såg att byggandet bromsade in och vad det skulle kunna innebära för företagen och deras anställda.

Tyvärr har deras farhågor besannats. Vid trähusfabriken i Myresjö i min hemkommun Vetlanda har 120 personer blivit av med jobbet. I Vrigstad i grannkommunen Sävsjö är det ungefär lika många. I Nässjö och Gislaved blir 90 personer arbetslösa när deras arbetsgivare inom trähusindustrin blir tvungna att sätta företaget i konkurs.

Men det är inte enbart de som bygger hus och moduler i fabrik som drabbas. Underleverantörer som tillverkar till exempel fönster och golv har också fått säga upp personal och har det enormt tufft. På fönsterfabriken i min hemkommun Vetlanda – återigen – har personalstyrkan minskat med en tredjedel som en direkt konsekvens av minskat byggande, särskilt inom industrin.

Både företag och fackförbund har vädjat om att regeringen ska agera för att branschen ska klara sig igenom krisen. Man har efterfrågat stöd som gör att man kan behålla personal men också reformer som får igång byggandet av bostäder. Men de åtgärder som regeringen pratar om och som Andreas Carlson nämner här är inte tillräckliga. Nu har i stället parterna varit tvungna att agera utan stöd från regeringen. I förra veckan tecknade man avtal om korttidspermittering utan statligt stöd.

Företagen och de anställda får nu själva betala priset för krisen på bostadsmarknaden, och detta i ett läge då svenska löntagare har förlorat tio års reallöneökningar och företagen drabbats av stora kostnadsökningar.

Det är oerhört tufft för de anställda att tvingas välja mellan att behålla jobbet och att sänka sin lön. Men branschen har varit tvungen att agera för att rädda kvar nödvändig kompetens för att kunna hålla igång produktiö- nen och ha möjlighet att skala upp när det vänder. Trots detta har kompetenstappet varit enormt i branschen.

Det är inte rimligt att det är de enskilda företagen och anställda som ska betala priset för den här krisen. Regeringen kan besluta sig för att stötta branschen genom ett statligt stöd till korttidspermittering och kompetensinsatser under tiden. Men hittills har man stått bredvid och tittat på – följt frågan, som ministern säger i sitt interpellationssvar här.

Ministern har nu följt frågan i ett och ett halvt år med ständiga varsel och uppsägningar av personal och ständiga konkurser. Vad är ministerns svar på branschens rop efter stöd och insatser? Vilka ytterligare åtgärder kan ministern tänka sig att vidta? Han öppnar ju ändå för det.

Branschen efterfrågar stöd för att kunna behålla kompetens på samma sätt som under pandemin när vi stöttade företag som då riskerade konkurser och stora kompetenstapp. Vad är skillnaden mellan då och nu? Varför vill inte regeringen agera?

Anf. 32 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! Med mitt ursprung och min mångåriga erfarenhet av just träindustrin kan jag inte gärna låta bli att lägga mig i interpellationsdebatten här i dag.

Jag tycker att det är slående att Socialdemokraterna här visar upp vilka populister de är i opposition. Socialdemokraterna vill varken ha småhus eller ägt boende. Jag tycker nog att insikten om problemen på bostadsmarknaden verkar saknas i stort. I synnerhet när det gäller småhus som villor och radhus är insikten om problemen och förslagen till faktiska lösningar ganska frånvarande hos Socialdemokraterna.

Detta är en av flera interpellationer där man tar upp problemen som den socialdemokratiska regeringens politik skapade och frågar varför detta ännu inte är löst av den nya regeringen. Det byggdes tyvärr inte särskilt många småhus under den tidigare regeringen, något som jag själv och flera andra ledamöter uppmärksammat med både interpellationer och konkreta förslag, som direkt förkastades av den tidigare regeringen. Hur hade det sett ut i dag om den tidigare regeringen faktiskt hade lyssnat?

I maj 2022 svarade den dåvarande bostadsministern Johan Danielsson på en interpellation från mig om vad regeringen ska göra för att öka byggandet av småhus. Det var för övrigt den femte bostadsministern i ordningen under den socialistiska eran. Jag pekade i min interpellation på behovet av mark att bygga på och repeterbara processer som kan snabba upp byggandet. Jag tryckte även på behovet av att ta bort särkraven som kommunerna säger att de inte har men som alla bolag som bygger småhus ständigt vittnar om.

Den dåvarande bostadsministern pratade om att det var viktigt med låga hyror, att repeterbara processer visserligen var bra men att de var särskilt bra för att bygga hyreslägenheter. Johan Danielsson framhöll också att han själv gärna ville bo i ett flerbostadshus i framtiden. Det var alltså Socialdemokraternas svar i regeringsställning på en fråga om behovet av fler småhus.

Men nu när Socialdemokraterna är i opposition går man ”all in” som de populister man egentligen är och börjar plötsligt oro sig för företagen, som man i majoritetsställning helst vill döda med skatter. Och plötsligt vill man ha fler småhus i trä.

Den nya populismen är i högsta grad påtaglig, men den är också väldigt påklästrad, för Socialdemokraterna saknar helt egna förslag som faktiskt skulle göra skillnad. Hade man på riktigt haft bra förslag på bostadsområdet som skulle hjälpa våra företag i trähusbranschen finns det alla möjligheter att genomföra dessa i dag – Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna har nämligen egen majoritet i civilutskottet. Min dörr är ständigt öppen, och den socialdemokrat som vill förhandla någon bostadsfråga får gärna komma till mig och diskutera. Utskottet kan själva skriva lag, något som vi nyligen såg ett annat utskott göra när det gäller könstillhörighet.

Vackra ord och retorik förändrar dock inte det faktum att Socialdemokraterna saknar konkreta förslag på bostadsområdet. Det duger inte att hånfullt ge namn åt viktiga reformer, som Socialdemokraterna roar sig med. Man måste komma med egna förslag.

Anf. 33 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vill bara börja med att konstatera att man skickar upp två ledamöter – en från Sverigedemokraterna och en från Moderaterna – för att försöka få bort diskussionen om den kris som faktiskt råder i dag i bostadsbyggandet. Det är lite tråkigt, tycker jag. Man går på om att ett förhöjt rotavdrag, som träder i kraft den 1 juli, redan ger effekt. Jag kan säga att den uppfattningen inte delas av de många medlemmar i Byggnads som i dag har blivit arbetslösa – jag återkommer till det.

År 2023 är ett förlorat år. Antalet konkurser i byggbranschen var rekordhögt under 2023; det ökade med 31 procent, vilket är långt mer än i våra grannländer. Samtidigt hade vi noll propositioner från regeringen för att få igång bostadsbyggandet.

År 2024 ser inte bättre ut heller. Det finns ännu inga propositioner på vårt bord om att få igång byggandet. Jag hoppas att den så kallade rivstarten snart kommer. Det har gått ett och ett halvt år nu, och i budgeten är det i stort sett tomt.

Flera bedömare lyfter fram att det blir sju svåra år framöver i bostadsbyggandet. Det handlar om att vi inte får igång bostadsbyggandet, oavsett om det är småhus, flerfamiljshus i form av hyresrätter eller bostadsrätter. Vi socialdemokrater ser gärna att alla upplåtelseformer byggs för att vi ska ha en blandad bebyggelse och att alla kan efterfråga en bostad. Men det kommer inte att byggas så länge det inte finns en köpkraft, en efterfrågan på bostäderna.

Jag förstår att det är jobbigt för vissa ledamöter här, som klankar ned på tidigare regeringar som såg till att det byggdes och att det fanns möjligheter, att det inte går att bygga i dag. Vi är nere i katastrofsiffror: ungefär 25 000 förra året och under 20 000 i år, enligt Boverket. Vi får se var det landar; det finns till och med mer negativa siffror än så.

I dag, på grund av regeringens handlingsförklaring, har antalet rena uppsägningar, alltså inte varsel, i byggbranschen stigit från 1 000 uppsägningar 2022 till över 4 000 under förra året. Det är en kraftig ökning. Där har man inte märkt av någon framtida höjning av rotavdraget som hjälp, kan jag säga.

Detta fortsätter under 2024. Ett av de stora byggbolagen sa förra veckan upp en tredjedel av sin personal här i Stockholmsregionen – en tredjedel! Man ska ha 24 års anställningstid i bolaget för att få behålla jobbet. Det är kris i bostadsbyggandet här och nu.

Jag får dessutom signaler om att intresset för rotavdrag minskar. Jag har inga siffror som kan bekräfta detta, men jag har fått sådana signaler. Bara det är oroväckande.

Jag vill fråga bostadsministern – för att hålla oss till det som vi nu pratar om, alltså krisen här och nu: När tror statsrådet att bostadsbyggandet åter når upp till de av Boverket framräknade behoven av bostäder? Hur ska småhusindustrin och byggbranschen överleva sju svåra år? Är det inte dags för en kriskommission för bostadsbyggandet?

(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 34 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av energi- och näringsminister Ebba Busch, justitieminister Gunnar Strömmer, statsrådet Niklas Wykman och statsrådet Andreas Carlson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Energi- och näringsminister Ebba Busch besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Regeringens ansvar för situationen på E22:an

Anf. 35 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Carlson, som jag länge har velat ställa frågor till om den allvarliga situationen på E22:an den 3–4 januari. En lastbil körde fast, och ungefär tusen fordon fastnade. Den sista bilen forslades bort efter 38 timmar. Våldigt många människor satt fast i bilarna. Det var mycket oro, hunger, törst och säkerligen också en hel del ilska bland dem som satt där.

Man kan ha tusen frågor om det som hände, inte minst om ansvaret och regeringens ansvar i en krissituation. Politiken är alltid ansvarig för allting. Regeringen styr riket.

I en interpellationsdebatt om E22:an i tisdags där statsrådet Bohlin deltog sa han att invånare alltid ska uppfatta att kriser kännetecknas av handlingskraft, ansvarskänsla och vilja att göra rätt. Jag undrar om statsrådet anser att regeringen har gjort det.

Anf. 36 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan och engagemanget.

Ledamoten och jag har sedan händelsen mötts här i kammaren i interpellationsdebatter också om andra frågor. Utrymme för att prata om detta har definitivt funnits.

Låt mig säga det självklara: Händelsen på E22:an till följd av snöovädret den första veckan i januari är av största vikt att följa upp så att något liknande inte inträffar igen. Det sa jag redan vid händelsen. Det har också följts upp vid ett möte som statsrådet Carl-Oskar Bohlin har hållit med ansvariga myndigheter. Och Länsstyrelsen Skåne har initierat en oberoende utredning av detta för att dra lärdom, klarlägga och klargöra ansvar.

Regeringen verkar genom de myndigheter som har ansvar för det operativa arbetet. Det är den förvaltningsmodell vi har i Sverige. Man ska självklart kunna förvänta sig att samordning och ansvarskänsla präglar det arbete som görs vid en kris.

Anf. 37 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Statsrådet! Man kan också aktivera en krisledning. Och det finns en statssekreterargrupp som kan aktiveras vid allvarliga händelser. Ingen vet om den gruppen aktiverades eller om krisledningen över huvud taget aktiverades i samband med detta. Det är vad jag undrar.

Anf. 38 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag uppfattade inte riktigt frågan.

Regeringen står självklart alltid redo att agera. Det viktiga att påpeka här är att det är ansvariga myndigheter som ska se till att säkra framkomligheten, och när det uppstår en situation som kräver räddningstjänstens verksamhet och även polisiära insatser måste samordningen fungera mycket väl.

Detta ska granskas av en oberoende utredare, vilket Länsstyrelsen Skåne har tagit initiativ till.

Problemen med tågtrafiken

Anf. 39 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Enligt tågstatistik har över 11 000 tågavgångar ställts in under december 2023 och januari 2024. Nästan 1 900 av dem har SJ som operatör. Dessa avbrott har drabbat tusentals resenärer runt om i landet. Vintern är inte över ännu, utan en bit återstår. SJ förväntar sig ändå att problemen med inställda tåg och minskad trafik kommer att fortsätta en bra bit in på våren.

Jag gissar att alla vi i kammaren och regeringen är överens och övertygade om att väl fungerande och pålitliga transportsystem och infrastruktur är avgörande för Sveriges ekonomiska och industriella utveckling liksom för medborgarnas välbefinnande.

Dessa omfattande störningar får inte bara kortsiktiga konsekvenser utan kan också påverka det övergripande förtroendet för tågtrafiken bland medborgarna och näringslivet. Hur avser ministern att agera för att förhindra liknande händelser i framtiden?

Anf. 40 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack för en angelägen fråga, Jimmy Ståhl!

Ingen ska kunna vara överraskad av att vi i Sverige vid den här tiden på året har vinterförhållanden. Mina förväntningar på tågoperatörer är mycket höga. Man ska kunna drifva tåg i ett läge med vinterförhållanden på den svenska järnvägen.

Bakom det som frågeställaren tar upp ligger andra stora problem som har tillåtits växa under alltför lång tid. En underhållsskuld har skjutits fram och puttats på som en snöboll som tillåtits växa. Det är förstås en stor del av problemet med vår järnvägsanläggning.

Jag tycker att situationen är otillfredsställande. Det krävs insatser. Regeringen har sedan dag ett pekat på att underhållet av järnvägen och vägnätet behöver prioriteras upp. Det gäller förstås även för att klara vinterförhållandena.

Anf. 41 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Precis som ministern påpekar är underhållet av absolut största vikt. Ministern svarade indirekt på det. Men jag frågar ändå om det är något som ministern kommer att prioritera framöver.

Anf. 42 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det korta svaret är: Ja.

Villkorlig frigivning

Anf. 43 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till justitieminister Gunnar Strömmer. Den avser villkorlig frigivning.

I Tidöavtalet står det att de vill begränsa och i princip utesluta villkorlig frigivning som huvudregel. Samtidigt pågår nu utredningar om hur man ska kunna arbeta mer brottsförebyggande. Jag undrar om inte detta blir lite kontraproduktivt, om man ser det i sitt sammanhang.

Jag har erfarenhet av att arbeta som övervakare. En trigger för att sköta sig inom kriminalvården, delta i behandlingsprogram, förbereda sig för frigivningen och inte återfalla i brott var just möjligheten att få förmånen villkorlig frigivning.

Anf. 44 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack för frågan, Gudrun Nordborg!

Det är helt riktigt att det nu sker ett ambitiöst arbete för att förändra straffrätten. Fokus ligger på brottsoffers upprättelse och på det omgivande samhällets behov av skydd mot grov brottslighet. I det arbetet ingår också frågan om villkorlig frigivning. Jag skulle säga att det kanske är ett av de mest angelägna inslagen i översynen.

Vi vill inte att det, som i dag, ska vara villkorlig frigivning med automatik. Huvudregeln är att man kommer ut efter att ha avtjänat två tredjedelar av straffet, och i kriminalvårdens fall får exempelvis risken för återfall i brottslighet inte vägas in.

Under senare tid har några uppseendeväckande fall diskuterats, till exempel gällande sexualbrott. Personer som gjort sig skyldiga till flera grova sexualbrott och bedömts ha mycket hög återfallsrisk har ändå blivit villkorligt frigivna. Vi vill vända på regeln. En person ska bli villkorligt frigiven om den har skött sig väl och det i övrigt är lämpligt, annars inte.

Anf. 45 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag har full respekt för att man vill prioritera brottsoffer. Det vill jag själv göra. Men något som jag menar ingår när man har fått ett straff är att det är meningsfullt att man förhoppningsvis ska kunna komma ut som en förändrad person. Det gäller inte minst när det handlar om våld mot kvinnor och barn samt sexualbrott. Där har vi i Sverige ingen press; man måste inte genomgå en behandling. Men om man får ett lockbete för att göra detta tror jag att väldigt mycket skulle kunna vara vunnet.

Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Straffet måste på ett bättre sätt återspegla brottets allvar. Utgångspunkten kan inte vara att man ska komma ut tidigare än vad straffet säger. Vi vill vända på steken. Självklart är det så att den som verkligen uppför sig, som deltar i behandlingsprogram och som i övrigt deltar i ett återfallsförebyggande arbete i fängelset ska kunna tillgodoräkna sig det vid en prövning av villkorlig frigivning. Men det kan inte vara som i dag, att man med automatik i praktiken släpps ut efter två tredjedelar av tiden och att risken för återfall i brottslighet inte ens får vägas in i bedömningen.

Anf. 47 JONNY CATO (C):

Herr talman! Rysslands fruktansvärda krig mot Ukraina fortsätter. Sveriges stöd behöver öka på alla plan. Samtidigt som vi fortsätter att stödja Ukraina i Ukraina behöver vi också bli betydligt bättre på att stödja ukrainare som befinner sig i Sverige. Regeringen har presenterat ett par bra förslag, bland annat om folkbokföring. Men situationen här och nu är akut. För många ukrainare är situationen otroligt utsatt. 71 kronor är ingenting att leva på. För dem som kämpar vid fronten i Ukraina skapar detta stor stress. Därför vill jag fråga vice statsministern om regeringen kan tänka sig att ändra sig och höja dagersättningen till de ukrainska flyktingarna.

Anf. 48 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Regeringen delar helt synen att det här är en fruktansvärt tung situation för många ukrainare som är kvar i Ukraina och fortfarande slåss för sin frihet och sin rätt till självbestämmande men i och med det också för hela Europas frihet och grundläggande rätt till självbestämmande.

Vi ser också den tuffa situation som många ukrainare har i Sverige. Därför ser vi nu över om det finns annat som går att göra för att öka etableringen och förankringen i det svenska samhället för nyanlända ukrainare, såsom att underlätta en bra skolgång för de familjer som har barn och underlätta möjligheten att kliva in på arbetsmarknaden och delta i det svenska samhället under den tid man är här. Dagersättningen är dock inte en del som nu ses över specifikt utifrån detta.

Anf. 49 JONNY CATO (C):

Herr talman! 71 kronor är det näst intill omöjligt att klara sig på när man ska mätta magar, skaffa kläder till barnen och så vidare. Det är bra att regeringen ska se över och utreda det här, men det kommer att ta tid. Situationen här och nu är akut. Det vittnar inte minst många hjälporganisationer om.

Min följdfråga är om regeringen kan tänka sig att vidta andra akuta åtgärder för att hjälpa de ukrainska flyktingarna här och nu.

Anf. 50 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Jonny Cato för frågan. Regeringen har lyssnat till de instanser och delar av samhället, inklusive civilsamhället, som jobbar nära nyanlända ukrainare. Många av dem framhåller också behovet av bättre fungerande sjukvård och bättre insatser från Arbetsförmedlingen. Regeringen tittar aktivt på att understödja detta för att fler ska ha en god tid i Sverige och sedan kunna återvända stärkta för att återuppbygga Ukraina.

Alternativ finansiering av järnvägen

Anf. 51 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Andreas Carlson. En tidigare frågeställare har redan beskrivit det kaos som råder på den svenska järn-

vägen. Jag tror att vi är helt överens om att vi måste komma i kapp med underhållet. Men vi måste också ha möjlighet att investera i ny järnväg samtidigt. Där välkomnar jag att Kristdemokraterna har ställt sig bakom det vi har drivit tidigare: att vi måste se över hur vi finansierar detta, till exempel genom en investeringsbudget och genom lånefinansiering. Är det någonting som ni har fått med er övriga regeringspartier på? Är ni överens i regeringen om detta?

Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag tackar Linus Lakso så mycket för frågan. Jag ska i mitt svar redogöra för hur processen kommer att gå till när vi tar fram den proposition som kommer att läggas på riksdagens bord senare under hösten.

Vi tog emot inriktningsunderlaget från Trafikverket för drygt två veckor sedan. Trafikverket hade fått i uppdrag att titta på möjligheten till alternativ finansiering. Inriktningsunderlaget är nu utskickat på remiss. Vi kommer att inhämta synpunkter från olika aktörer, inte minst regionerna runt om i landet. Parallellt med detta kommer partierna i regeringen och samarbetspartiet till regeringen att förhandla om grundläggande principer och om inriktningen för den proposition som kommer att läggas på riksdagens bord. Jag vill inte föregripa den processen. Men med tanke på de uppdrag som vi redan har gett till Trafikverket att titta på alternativ finansiering, inte minst när det gäller investeringar som vi ser krävs i de norra delarna av landet men som uppenbart behövs i hela landet, kommer det att vara en fråga för fortsatt diskussion.

Anf. 53 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Det låter ytterst intressant. Vi kommer att följa den processen.

Jag skulle vilja ställa en följdfråga, även apropå vad tidigare frågeställare sa. Det råder ett kaos här och nu på svensk järnväg. Utan att peka finger hit och dit skulle jag vilja att statsrådet utvecklade svaret. Hur får vi styr på situationen? Det är tusentals människor som blir strandade på peronger varje dag. Vi behöver snabbt få styr på det här. Jag skulle vilja höra om lite mer konkreta åtgärder som kommer att vidtas i närtid för att komma till rätta med problemen.

Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Först vill jag välkomna det sättet att se på den här för Sverige mycket allvarliga frågan. Man ska inte peka finger hit eller dit. Det finns goda anledningar till självkritik för alla i den här kammaren med tanke på hur detta har hanterats tidigare.

Det regeringen har gjort är att peka på att underhållet behöver prioriteras. Det krävs också nyinvesteringar, men de behöver ske på ett sätt som gör att de inte tränger undan nödvändiga investeringar i underhåll. Sedan behöver också underhållsarbetet vässas. Det handlar inte bara om mer pengar, utan vi behöver även få mer underhåll för pengarna.

Anf. 55 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Min fråga går också till statsrådet Andreas Carlson.

För snart tio år sedan tog dåvarande infrastrukturminister Anna Johansson emot en utredning som var skriven av Gunnar Alexandersson. Han radade upp en massa förslag kring hur man skulle kunna få ut mer underhåll. Det handlade om systemstöd, metoder och arbetssätt för planering och underhåll, en nationell underhållsplan baserad på anläggningarnas tillstånd med mera.

Vi kan konstatera att den förra regeringen tog emot utredningen och skickade ut den på remiss men att den sedan försvann i ett svart hål. Resultatet ser vi; det har tagits upp av andra frågeställare. Människor står och fryser på perrongen. Det är ständiga växelfel och avbrott. Vi har helt enkelt en järnväg som ingen litar på och en underhållsskuld på uppåt 130 miljarder.

Hur ser ministern på att det fanns förslag framme redan 2014 men att de ignorerades? Och framför allt: Vad vill infrastrukturministern göra för att minska underhållsskulden?

Anf. 56 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Maria Stockhaus är inne på en konkret fråga som flera har lyft fram i kammaren. För att anknyta till föregående frågeställare, ledamoten Lakso, finns det som jag sa goda anledningar till självkritik för alla sidor av svensk politik. Detta är ett exempel på det. Det fanns konkreta förslag för tio år sedan. Om man hade gått vidare med dem hade de i flera delar avhjälpt den situation som vi i dag har att hantera. Det här tycker jag manar till självkritik och eftertanke men också en hög takt i arbetet med att komma i kapp med underhållet. Underhållsbehovet har tillåtits växa som en snöboll man puttats på. Vi har nu på järnvägssidan en underhållsskuld som Trafikverket beräknar till 91 miljarder kronor.

Vi har gett Trafikverket i uppdrag att stärka arbetet med järnvägsunderhåll, öka sin beställarförmåga, samverka med underhållsentreprenörer och se till att använda ny teknik och nya innovationer. Uppdraget ska delredovisas nu i februari.

Anf. 57 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! När den förra planen antogs av dåvarande regering var naturligtvis vi i oppositionen kritiska mot den.

Nu instämmer Riksrevisionen i kritiken. Rapporten som kom innan jul är nog bland det värsta jag har läst från Riksrevisionen. Man talar om att på grund av den förra regeringens styrning har vi sämre tillgänglighet i hela landet och fler döda.

Dessutom var Trafikverket tydliga med att statusen på anläggningarna var sämre i slutet av perioden.

Hur ser arbetet ut framåt med nya nationella planer för att undvika liknande kritik?

Anf. 58 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Framför allt handlar det inte om att undvika liknande kritik utan om att ta vara på den expertis som finns.

Vi ska inte avsätta mindre pengar än vad som krävs för att vidmakthålla grundläggande funktioner i anläggningen, som ju Riksrevisionen kritiserade den förra regeringen för. Det var mycket skarp kritik, och detta har vi förstås tagit i beaktande när vi har sagt att vi behöver prioritera underhållet och att vi använder pengarna på ett ännu mer effektivt sätt för att få mer underhåll för pengarna.

Civilsamhällets roll i det brottsförebyggande arbetet

Anf. 59 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till justitieminister Gunnar Strömmer.

Regeringen har under sitt första år fokuserat på att genomföra åtgärder för att möta den kriminalitet som på olika sätt påverkar vanliga människors vardag. Vi måste på alla sätt möta den oroväckande utvecklingen, och nödvändiga förändringar med lagskärpningar måste fortsätta.

Den utveckling som gäller för brottsligheten behöver också mötas med ytterligare åtgärder som motverkar nyrekrytering, främst av ungdomar, men även ger möjlighet att bryta ett brottsligt livsval och därigenom motverka återfall i brott.

Samhällets insatser behöver samordnas för att nå resultat på dessa områden. Som kristdemokrat ser jag också att civilsamhället utgör en viktig kraft som kan bistå i detta arbete.

Vilka åtgärder kan vara aktuella för att bryta nyrekryteringen och motverka återfall i brott? Vilken roll ser ministern att civilsamhället har i detta viktiga arbete?

Anf. 60 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Ingemar Kihleström, för en utomordentligt angelägen fråga!

I dag på morgonen fattade regeringen beslut om Sveriges allra första nationella strategi mot organiserad brottslighet. Den rymmer naturligtvis flera viktiga delar, inte minst den centrala del som handlar om att bryta rekryteringen av barn och unga in i de kriminella nätverken.

Vi aviserade också att vi i närtid till riksdagen kommer att skicka över en särskild skrivelse som tar sikte på socialpreventiva åtgärder, det vill säga allt det som kommer före rättsväsendets insatser på det här området.

Om jag ska peka på några delar vet vi tack vare entydig forskning att familjen och skolan är helt centrala för att kunna bryta mönster tidigt. Jag är väldigt stolt över att vi i vår budget satsar rekordstora belopp – 400 miljoner, vill jag minnas – på familjestöd. Vi kopplar det till annan lagstiftning på mitt område som höjer kraven och förväntningarna på föräldrar, till exempel när det gäller kriminalitet som begås med lägenheten som bas. Vi behöver både och – både hårdare krav och stöd till alla som vill göra rätt.

Anf. 61 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD):

Herr talman! Av de intagna har 70 procent olika drogproblem. Tidigare hade kriminalvården en metod, tolvstegsprogrammet, som är ett behandlingsprogram för drog- och alkoholmissbruk med goda resultat. En annan framgångsrik metod för att bryta ett brottsligt livsval var det så kallade klostret på Kumla. Båda dessa verksamheter är nu borta, främst på grund av platsbrist.

Ser justitieministern nytta med insatser liknande de jag nämnde för att bryta negativa livsval? Kan de bli möjliga igen nu när vi arbetar för fler anstaltsplatser?

Anf. 62 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det råder ingen som helst tvekan om att utöver det angelägena syftet att låsa in fler personer under längre tid för att åstadkomma en upprättelse för brottsoffer och skydda samhället mot grov brottslighet måste kriminalvården göra allt vad den kan för att hjälpa enskilda som är inlåsta att komma ut på andra sidan som bättre människor. Behandling när det gäller droger är en utomordentligt central del av det, liksom yrkesträning och utbildning. Det uppdraget ligger fast. Min förhoppning och förvisning är att vi ska kunna utveckla och stärka den delen av verksamheten i den expansion av kriminalvården som nu antligen är framför oss.

Polisens arbete mot pedofili

Anf. 63 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Även jag har en fråga till justitieministern. Den gäller att det i dag huvudsakligen är civila aktörer som fångar upp och sätter ljustet på pedofiler på nätet, alltså de män som söker kontakt med unga flickor och pojkar i syfte att få dem till sexuella aktiviteter – inte sällan fysiska. Bland de civila aktörerna känner vi alla till Dumpen.

Jag kan tycka att det borde vara polisens uppgift att göra detta. Jag är medveten om att myndigheterna måste följa de lagar och regler som finns vad gäller bevisprovokation och brottsprovokation. Det måste inte de civila. Men jag tycker ändå att det borde vara polisen som gör det här jobbet.

Hur ser regeringen på det här? Är det någonting som man jobbar med?

Anf. 64 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Martin Melin för en oerhört väsentlig fråga. Först vill jag slå fast något som jag är övertygad om att alla här inne ställer sig bakom, nämligen att vi aldrig kan acceptera sexuella övergrepp på barn och unga oavsett om de sker i verkliga världen eller i den digitala miljön. Jag tycker också att vi ska välkomna att civilsamhället vill engagera sig i de här frågorna på ett väldigt konkret sätt.

Med det sagt håller jag med Martin Melin om att rättsväsendet – polis, åklagare och andra – naturligtvis måste få effektivare verktyg för att kunna möta den här problematiken. Tidöavtalet slår fast att utökade möjligheter att använda provokativa åtgärder ska utredas, och vi kommer inom kort att tillsätta en utredning som bland annat ska ges i uppdrag att se på förutsättningarna för att utvidga de möjligheterna. Syftet är att stärka myndighet-

ernas förmåga framför allt när det gäller dold spaning och underrättelseverksamhet.

Anf. 65 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Jag är nöjd med det svaret.

Anf. 66 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag är nöjd med att Martin Melin är nöjd med svaret och övertygad om att vi med gemensamma krafter kommer att kunna flytta fram positionerna rejält mot den allvarliga brottslighet vi har talat om.

Det gröna avdraget för batterier

Anf. 67 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Många svenska hushåll blev förvånade över Skatteverkets nya tolkning vad gäller grönt teknikavdrag för hemmabatterier. Man ska inte längre få stöd för batterier för någonting annat än den egenproducerade elen. Det här skapar stora osäkerheter för svenska hushåll som vill investera i grön energi och bidra till Sveriges energiförsörjning.

Batterier kan skapa många nyttor för elsystemet, inte bara att lagra den egenproducerade elen utan även att exempelvis kunna ladda upp den på natten och sedan köra ut energin när väl belastningen på nätet är som störst.

Skatteverkets nya tolkning skapar hinder för hushåll att använda batteriers fulla potential. Det är lite som att få stöd för en spis men att bara tillåtas koka ägg på den, inte laga omelett.

Regeringen har gjort det tydligt att det är elektrifieringen som kommer att göra att vi når våra klimatmål. Jag skulle vilja höra vilka åtgärder Ebba Busch tänker vidta för att se till att svenska hushåll fortsatt kan investera i hemmabatterier.

Anf. 68 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Det är mycket riktigt så att en myndighet har gjort en tolkning här, och den lägger sig regeringen inte i. Men regeringens grundläggande hållning är att det behöver bli lättare att göra rätt. De energival man gör hemma när man till exempel installerar solceller och skapar lagringsmöjligheter i mikrosystem med batterier i det egna huset är ju någonting som vi önskar främja.

Om vi kan få brett stöd i kammaren för den energipolitiska inriktningspropositionen kommer vi också att ha ett system som tydligt säger att det är egenskaperna, sammanhållningen och stabiliteten som ska premieras. Då räknar jag även med att det kan få följdverkningar på vår skattepolitik framöver.

En rättvis bodelningsprocess

Anf. 69 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Herr talman! När någon som har varit gift eller sambo ska separera ska en bodelning göras. Det är en process som i dag inte är helt rättvis.

Om parterna inte kommer överens kan tingsrätten utse en bodelningsförrättare. Denna bekostas av parterna själva, och kostnaden delas i regel lika. Förrättaren brukar vilja ha viss förskottsbetalning. En bodelning kan kosta så mycket som 100 000 kronor eller mer.

Socialdemokraterna tog bort rättsskyddet. Det stöd som tingsrätten kan utge är inte tillräckligt. Det drabbar såklart den ekonomiskt svagare parten som kan tvingas ingå en uppgörelse som inte är rättvis inkom för att han eller hon inte har råd att fortsätta att bodela.

Jag vet att regeringen jobbar med den här frågan. Men tiden går, och åtgärderna lyser med sin frånvaro. Jag vill därför fråga justitieministern: När kan vi ha en rättvis bodelningsprocess på plats?

Anf. 70 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Angelica Lundberg, för den väldigt angelägna frågan!

Vi har haft glädjen att diskutera frågan många gånger här i kammaren under mitt första år i den här rollen och även tillsammans med civilutskottet så sent som före jul.

Jag vill kvittera det engagemanget med att säga att vi nu äntligen ska säkerställa att det blir en seriös process om frågorna genom att nu under året tillsätta en utredning som tar hela greppet om bodelningsfrågorna.

Det gäller inte minst de situationer som Angelica Lundberg lyfter upp, nämligen där den svagare parten i en skilsmässa kan hamna i en väldigt utsatt situation. Det handlar om de ekonomiska villkoren och ersättningsreglerna kring bodelningsprocessen.

En annan fråga har gällt möjligheten att begära uppskov och se till att bodelningsprocessen drar ut på tiden till den milda grad att tiden i sig blir ett påtryckningsmedel på den svagare parten.

De här frågorna har puttrat under en väldigt lång tid i debatten. Nu ska vi äntligen se till att göra någonting åt det. Vi återkommer under vårens lopp med fina, tydliga och raka direktiv på området.

En ny järnväg mellan Borås och Göteborg

Anf. 71 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Järnvägen mellan Borås och Göteborg är som många andra järnvägar runt om i landet i väldigt dåligt skick. Mängder med utredningar är gjorda under de senaste åren om just denna sträcka.

Just nu har arbetet varit pausat, men man har från regeringen sagt att det inte ska påverka byggstarten av en ny järnväg. Uppdraget på sista tiden har varit att hitta en bred samsyn med så många som möjligt för hur en ny järnväg mellan Borås och Göteborg ska gå.

Nu har Västra Götalandsregionen tillsammans med kommunerna en bred samsyn om just denna dragning. Behovet av en ny järnväg är akut och kan inte vänta. Man har väntat tillräckligt länge. Min fråga till statsrådet Andreas Carlson blir därför: Kommer regeringen att se till att byggstarten av en ny järnväg mellan Borås och Göteborg inte blir försenad?

Anf. 72 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack så mycket, Mikael Larsson, för en väldigt relevant fråga!

När regeringen avbröt planerna för stambanorna för höghastighetståg gav vi Trafikverket i uppdrag att titta på just sträckan Göteborg–Borås och vad man kan göra för att få mer arbetspendling och förstärka godstrafik i regionen. Det kom tillbaka med ett antal förslag.

I den processen kom ett initiativ från regionen. Trafikverket har nu fått besked att det kan börja påbörja arbetet igen sedan pausen avbröts med regeringens beslut. Det kan nu ta det förslaget i beaktande, och då gäller bred samsyn.

Om man går vidare med ett förslag där alla är överens om att man kan tänka sig något som försenar byggstart, vilket en del pekar på med de initiativ som har kommit från regionen, kommer jag inte att lägga någon prestige i det. Däremot är det väldigt viktigt att det hålls inom den ram och tilldelning av medel som finns enligt de förslag som har funnits på bordet.

Unga och det förebyggande arbetet mot brottslighet

Anf. 73 AMANDA LIND (MP):

Herr talman! Som riksdagsledamöter har många av oss under den senaste månaden besökt skolor i våra valdistrikt. Många partier försöker också att hjälpa till att ta emot praoelever på våra partikanslier.

I de samtalen är det tydligt att många ungdomar på högstadiet och gymnasiet oroar sig för den ökade kriminaliteten i samhället. För att motverka den behöver vi arbeta på flera fronter samtidigt.

Nu pågår det en utredning om att skärpa straffen för ungdomar som begår brott. Här har barnrättsorganisationer uttryckt kritik mot utredningens inriktning där det viktiga förebyggande arbetet saknas.

Det finns exempel från Danmark med viktiga framgångsprojekt som Aktive Drengé där man identifierar unga killar tidigt, följer upp dem kontinuerligt och samverkar flera aktörer runt den unge och ger ett individanpassat stöd. Det kräver både samordning och tillräckliga resurser.

Min fråga till justitieministern är, på vägnar av de många elever vi möter: Hur jobbar regeringen för att genomföra de kraftiga förstärkningar som krävs för det förebyggande arbetet?

Anf. 74 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Amanda Lind, för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna!

Jag vill först och främst säga att det är väldigt viktigt att ersätta de påföljder som drabbar barn och unga i åldern 15–18 år med fängelsestraff av en rad olika skäl. Väldigt viktiga skäl är just sociala skäl.

Det pekar också utredaren på som har tittat på ungdomsfängelser. Dagens påföljder hjälper inte unga att komma ur brottslighet. Om man däremot överför dem till kriminalvården som har helt annan erfarenhet och helt andra resurser kommer också förutsättningarna för att bryta mönstret för dem som verkligen har kommit på glid att förbättras högst avsevärt. Därmed lättar vi också trycket på resten av systemet som kan arbeta med de sociala insatserna mot alla andra barn och ungdomar.

Jag ska peka på ett antal väldigt konkreta saker. Det handlar om att riva sekretesshinder för samverkan. Det är helt centralt. Nu tar vi ett stort och brett grepp om detta. Socialtjänsten ska kunna göra ingripande insatser också utan föräldrars samtycke i flera fall. Det är en otroligt viktig sak. Det gäller förstås också att arbeta med familj och skola.

Överskudsättning och sparande

Anf. 75 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag har en fråga till finansmarknadsminister Niklas Wykman.

Under de senaste tio åren har hushållens skuldsättning ökat. Att ta ett lån för att finansiera en bostad är såklart fullt rimligt. Däremot är det allvarligt att lån för ren konsumtion har ökat och att människor tappar kontrollen över sin skuldsättning.

Hushållens skulder hos kronofogden har nästan fördubblats under det senaste decenniet. Det innebär stora problem för både individen och samhället. I stället för ökad skuldsättning för konsumtion borde politiken stimulera ökat sparande.

Ett eget sparkapital minskar beroendet av samhället vid oförutsedda händelser och ger också människor ökad trygghet i bistra ekonomiska tider. Tidigare regeringar gjorde väldigt lite för att förändra situationen trots återkommande varningar från många håll. Dagens regering har aviserat en helt annan politik.

Jag skulle vilja att finansmarknadsministern kort beskriver regeringens strategi för hur vi minskar överskuldssättningen och i stället stimulerar ökat sparande.

Anf. 76 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Regeringen har föreslagit en trendbrytande politik på området. Vi har presenterat förslag som ska sänka skatten och öka drivkrafterna för att spara. Vi har presenterat ett förslag som ska se till att man sätter stopp för att skattesubventionera olika typer av konsumtionslån som bidrar till den ökade skuldsättningen.

Vi har också skickat ett uppdrag till Finansinspektionen att svara på hur den ser på bolånetaket i ljuset av detta. När bolånetaket infördes fanns det de som menade att det skulle öka blancoskuldsättningen där man inte har någon säkerhet.

Vi har också sett ändrade konsumtionsmönster på nätet där människor kan köpa på kredit och avbetalningar och ständigt möts av den typen av erbjudanden. Därtill har vi haft en mycket stark prisökningstakt i samhället.

Sammantaget har detta satt en press. Vi lutar oss nu emot detta. Här kan man förvänta sig mer.

Stärkt stöd till våldsutsatta kvinnor

Anf. 77 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Herr talman! Det är trygga familjer som lägger grunden för det trygga samhället. Men långt ifrån alla kvinnor och barn får möjlighet att växa upp

och leva i en trygg familj. Det är tusentals kvinnor som varje år söker skydd hos kvinnojourerna.

Vi måste göra mer för att motverka mäns våld mot kvinnor och stärka stödet till de våldsutsatta kvinnorna. Det stödet måste vara långsiktigt. Vi kristdemokrater har därför föreslagit besöksförbud i hemmet för gärningsmännen i större utsträckning och också utvidgade kontaktförbud till att omfatta hela kommuner. Detta ska ske i kombination med fotboja och trygghetspaket med larm och pepparsprej för de hotade kvinnorna.

Min fråga är: Vilka åtgärder vidtar regeringen på det här området? Frågan går till justitieminister Gunnar Strömmer.

Anf. 78 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Christian Carlsson, för att de här viktiga frågorna lyfts i dagens debatt!

Det är klart att regeringen gör mycket på området. Låt oss börja i de åtgärder som Christian Carlsson redogör för: utvidgade kontaktförbud och säkerställande av att det är den man som misshandlar som får lämna lägenheten och inte brottsoffret. I den typen av åtgärder har vi lagt i den högsta växeln för att säkerställa att det blir förändringar som verkligen står upp för brottsoffrets, typiskt sett kvinnans, sak i de här situationerna.

Låt mig också säga att det är utomordentligt viktigt att stödja civilsamhällets organisationer på området, för vi vet att dessa organisationer, kvinnojourer och annat, ibland når fram på ett annat sätt än vad det offentliga kan göra. Samspelet är utomordentligt viktigt.

Dessutom tycker jag att det är viktigt att skärpa straffen inte bara för dem som ägnar sig åt kriminella gängaktiviteter utan också för de män som slår kvinnor. Vi kommer att återkomma med många välriktade och välmotiverade straffskärpningar.

Ändrad åldersgräns för marknadsföring av spel

Anf. 79 AZADEH ROJHAN (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Niklas Wykman.

Enligt Spelinspektionens siffror har 75 procent av svenskarna spelat om pengar någon gång under det senaste året. Omsatt i pengar är det 3 281 kronor som personer över 18 år i vårt land har spelat bort – per person. Det är en skrämmande siffra, men ännu mer skrämmande är siffran som säger att 50 procent av omsättningen på spelmarknaden kommer från 4 procent av spelarna.

Vi vet samtidigt att spelandet bland de unga vuxna ökar, och det är också inom denna grupp som spelmissbruket ökar. Spelmissbruket kan i dag gå väldigt långt innan det hinner upptäckas, och många av dessa unga vuxna hinner dra på sig stora skulder.

Min fråga till statsrådet är: Hur ser regeringen på att utreda en gräns på 25 år i stället för 18 år för marknadsföring av spel i enlighet med det som Spelinspektionen föreslår?

Anf. 80 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Precis som nämns i frågan har det kommit ett förslag om att man ska se över åldersgränsen för direktmarknadsföring. Det är ett förslag som man nu tittar på i Regeringskansliet.

Gaskraftens roll

Anf. 81 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! För att hantera väderberoende energislag krävs att det finns kraftproduktion som är planerbar, och äntligen finns det en politisk majoritet som förstår detta. Den förstår behovet av baskraft, effekt och leveranssäkerhet, vilket inte minst syns i det gedigna arbete som sker på kärnkraftsområdet.

Men samtidigt vet vi att omställningen går fort och att effekt behövs redan innan den första reaktorn kopplas till nätet. Om vi vill bidra med de förmågor som efterfrågas i och med de mål om leveranssäkerhet som snart når riksdagen är gaskraft det vi kan bygga ut i närtid. Gasturbiner produceras redan i Sverige och kan i dag drivas av annat än naturgas.

Jag vill därför fråga energi- och näringsministern vilken roll hon tror att gaskraften kommer att spela i Sverige i en nära framtid.

Anf. 82 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att svara rakt på frågan: Det återstår att se.

Tobias Andersson är i allra högsta grad en aktiv del i den omläggning av energipolitiken som nu sker i Sverige, där vi ser mer till vad systemet behöver för att i slutändan kunna leverera det vi alla förväntar oss: tillräckligt med el där det behövs, när det behövs och till ett vettigt pris. Detta gör att människor kan planera sitt liv och betala sina räkningar och att företagen kan göra de stora investeringar som behövs för tillväxt men också för att klara den gröna omställningen.

Då är frågan: Finns det en vilja att få loss ännu mer kraftproduktion, där gasturbiner skulle kunna vara en mer aktiv del framöver i väntan på mer av lagringskapacitet och, framför allt, mer av den baskraft som vi vet behövs? Det finns en öppenhet, men det återstår att se vad som händer framöver här i kammaren under våren.

Statens kostnader för kärnkraften

Anf. 83 ANDERS ÅDAHL (C):

Herr talman! Vi har sedan 1996 en avreglerad elmarknad, där det är marknadens aktörer som gör investeringar i ny elproduktion och där kunder betalar ett elpris. Politiken har satt upp spelregler för till exempel elsystemets leveranssäkerhet, som är mycket viktig, och marknaden har att svara upp mot det. Det har fungerat mycket, mycket bra.

Regeringen har nu emellertid slagit in på en annan väg. Man har bestämt sig för att sätta marknaden ur spel. Det måste bli mer kärnkraft, kosta vad det kosta vill! Allt fler rapporter, nu senast från Blekinge Tekniska Högskola, vittnar om enorma kostnader för staten.

Min enkla fråga till statsrådet Busch är: Vad är regeringens egen bedömning av att det kostar staten och skattebetalarna att tvinga in en redan mogen teknik i stället för att låta marknaden sköta investeringarna?

Anf. 84 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Min fråga tillbaka till kammaren är: Tycker vi verkligen att det har fungerat särskilt bra hittills? Jag delar inte alls den uppfattningen.

Lyssna till kommunerna! Lyssna till kommunalråden av blå färg, av röd färg och av grön färg, som har tvingats säga nej till företagsetablering på företagsetablering! Lyssna till de pensionärer som fick elräkningar som var större än hela deras pension! Lyssna till de barnfamiljer som tvingats säga: Det blir ingen semester. Det blir inte ens en hemester med de här höga elpriserna!

Det har inte fungerat när man har snedvridit marknaden och sagt att vi ska premiera ett visst kraftslag i stället för att säga: De här egenskaperna behövs i elsystemet. Nu lägger vi om detta. Nu säger vi att fysiken ska gå före politikens ideologiska låsningar. Om man har de egenskaper som behövs ska man premieras, och baskraften är nödvändig.

Min uppfattning som energiminister är att Sverige inte har råd att inte bana väg för mer baskraft, oavsett i vilken form den kommer. Den exakta summan för detta får vi återkomma till.

Villkoren för svensk sjöfart

Anf. 85 JOHANNA RANTSI (M):

Herr talman! Ungefär 90 procent av allt som vi importerar och exporterar till och från Sverige har i sin fraktkedja någon gång gått via sjöfart. Det visar hur beroende vi är av just sjöfart.

I dag äger svenska rederier ungefär 400 fartyg, men inte ens 100 av dessa seglar under svensk flagg. Det är allvarligt, inte minst ur ett beredskapsperspektiv. Det är också ett exempel på vilken usel sjöfartspolitik som har förts de senaste åren. Men med en ny regering på plats följer också en ny sjöfartspolitik – en politik som ser värdet av svensk sjöfart.

Så sent som för några veckor sedan mottog statsrådet Carlson en efterlängtd utredning om hur vi kan stärka svensk sjöfarts konkurrenskraft.

Herr talman! Jag vill därför ta tillfället i akt och fråga statsrådet Andreas Carlson hur han avser att arbeta vidare för att förbättra villkoren för svensk sjöfart.

Anf. 86 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Johanna Rantsi sätter verkligen fingret på en mycket angelägen fråga. Den utredning vars förslag vi tog emot tillsatte vi tidigt och med kort utredningstid, just med anledning av hur angeläget det är att stärka sjöfartens konkurrenskraft i Sverige. Ambitionen är tydlig från regeringen, och min ambition är mycket tydlig: Vi ska öka inflaggningen av svenska fartyg. Det är ytterligare viktigt, herr talman, i ett säkerhetspolitiskt läge där rådigheten över den svenska handelsflottan, som till stor del är flaggad utomlands, behöver öka.

Vi har aviserat att vi kommer att bereda förslagen i högt tempo. Det rör stämpelskatten och en översyn av tonnageskatten. Vi har aviserat att vi ska ta fram och bearbeta ett förslag om ett bareboatregister. Vi är måna om att öka kompetensförsörjningen i den svenska sjöfarten. Vi har också för första gången lagt med sjöfarten från början i uppdraget till Trafikverket i den långsiktiga nationella transportinfrastrukturplaneringen.

Herr talman! Det sker alltså mycket på sjöfartens område, och det kommer att ske mycket mer. Och tiden är knapp.

Kriminellas förvärv av fastigheter

Anf. 87 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer.

Domstolsverket betalar varje år miljontals kronor i hyra för Södertälje tingsrätts lokaler. Nu har det framkommit uppgifter som tyder på att fastighetsägaren har kopplingar till organiserad brottslighet och ingår i en större utredning om ekonomisk brottslighet. Det ska sägas att ingen är dömd i utredningen, men åtal är att vänta. Uppgifterna upplevs som väldigt besvärande.

Regeringen har ambitionen att göra, och gör, omfattande insatser mot gängkriminalitet och organiserad brottslighet. Det nämndes här tidigare av justitieministern att vi nu också har en nationell strategi mot organiserad brottslighet.

Min fråga är därför: Vad kan göras för att förhindra och försvåra att kriminella förvärvar fastigheter rent generellt, men framför allt fastigheter som inrymmer verksamheter inom rättsväsendet eller andra objekt som kan vara känsliga rent säkerhetsmässigt?

Anf. 88 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Torsten Elofsson, för denna viktiga fråga!

Låt mig börja med det generella. Det är förvånande att se, när man går på djupet, hur enkelt det är att använda fastigheter och fastighetstransaktioner som verktyg för allt från penningtvätt till annan kriminell verksamhet. Vi stramar åt på alla längder och bredder, höll jag på att säga. Ta bara en så enkel sak som att man inte behöver uppge personnummer eller organisationsnummer när man förvärvar en fastighet! Det kommer vi nu att ändra på.

När det gäller säkerhetskänslig infrastruktur tror jag inte att det är realistiskt att allting alltid ska ägas statligt. Däremot är jag helt på det klara med att vi måste skapa helt andra förutsättningar att kunna gripa in mot oseriösa fastighetsägare.

Det pågår just nu en statlig utredning med tilläggsdirektiv från den här regeringen om möjligheterna att använda statlig förköpsrätt, exempelvis när det handlar om att värna inre säkerhet. Men jag tror också att det krävs en annan syn på upphandlingsregler, tillsyn och tillståndsgivning i den här typen av situationer.

Det som har aktualiserats i Södertälje är alldeles förfärligt och måste tas på största allvar.

Anf. 89 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Det är kris för bostadsbyggandet i vårt land. Antalet påbörjade nya lägenheter har minskat med två tredjedelar sedan 2022. Varsel och konkurser står som spön i backen. 8 000 byggnadsarbetare går på a-kassa just nu. Året 2024 ser ut att bli ett stenhårt år för väldigt många i vårt samhälle.

Vi socialdemokrater har i ett och ett halvt års tid varnat för att passiviteten från politiken drar ned svensk ekonomi här och nu och hotar den långsiktiga utvecklingen. Arbetsmarknadens och ekonomins dynamik hämmas. De bostadssociala problemen förvärras. Studentbostäder saknas. Vart tredje barn i flerbostadshus bor trångt.

Vilken åtgärd anser bostadsminister Andreas Carlson är den viktigaste som regeringen genomfört för att möta denna akuta kris i bostadsbyggandet?

Anf. 90 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack för frågan, Markus Kallifatides!

Det stora problemet med bostadsmarknaden är att det inte finns *en* knapp att trycka på, *en* åtgärd att vidta, och så är problemet löst. Detta är ett problem som har byggts upp under mycket lång tid. Strukturella problem har tillåtits hämma utvecklingen och funktionaliteten på bostadsmarknaden väldigt länge. Regeringen tar nu tag i detta steg för steg.

Jag förstår att Markus Kallifatides är upptagen med de senaste ett och ett halvt åren. Men hans eget parti satt ju i regering i åtta år med låga räntor och högkonjunktur. Trots det nådde inte byggandet i Sverige under ett enda av de åren upp till det som Boverket varje enskilt år sa behövde byggas i Sverige.

Jag tackar för förväntningarna på den regering som nu har förtroendet, men att tro att vi på ett och ett halvt år skulle kunna lösa alla de problem som det egna partiet inte lyckades lösa på åtta år med högkonjunktur och låga räntor är inte riktigt passande i den här debatten, herr talman.

(Applåder)

Förenkling av bankbyte

Anf. 91 ERIC WESTROTH (SD):

Herr talman! Min fråga går till finansmarknadsminister Niklas Wykman.

I tider som dessa när många hushåll måste vända på slantarna för att få kassan att räcka till uppvisar samtidigt svenska banker stora vinster. Så stora vinster kan tyckas vara osmakligt i tider som dessa. Partier på vänstersidan har också ivrigt framfört förslag om att beskatta dessa övervinster, trots att det till slut blir bankens kunder som får betala.

Här kan man fundera på om konkurrensen på den svenska bankmarknaden verkligen fungerar. Är det kanske för krångligt att byta bank?

Förr var det exempelvis omöjligt att få med sitt gamla telefonnummer när man bytte operatör. Först efter att lagstiftaren 1999 satte ned foten och beslutade att man skulle kunna ta med sitt telefonnummer mellan olika

operatörer blev detta möjligt. På samma sätt borde rimligen ett bankengagemang kunna göras med några knapptryck. Detta är dock sannolikt inget som bankerna kommer att föreslå på eget initiativ.

Därför vill jag fråga finansmarknadsministern om regeringen har några planer på att se över lagstiftningen för att förenkla bankbyten och därmed förbättra konkurrensen på den svenska bankmarknaden.

Anf. 92 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack, Eric Westroth, för denna fråga i ett angeläget ärende!

För att börja med bankskatten har vi ju redan en sådan i Sverige. Den orsakar stora problem bland annat för Kommuninvest, som står för en väldigt stor andel av kommunernas upplåning för finansiering av välfärdsinvesteringar. De är problemtungda i och med den skatten. Jag noterar att det, bland annat från Socialdemokraterna, har föreslagits nya sådana här skatter som med stor sannolikhet skulle övervältras direkt på hushållen och leda till ännu högre boendekostnader i ett redan pressat läge. Det är inte en politik som regeringen står bakom.

Det är också väldigt svårt och komplicerat att få igenom den typen av skatter. Det är stor risk att det skulle bli ett stort budgethål, och det vore mycket oansvarigt mot de offentliga finanserna att göra på det sättet och göra av med pengar som är svåra att få in.

När det kommer till möjligheten att byta bank har jag tidigare pratat om exempelvis möjlighet att få amorteringsunderlag digitalt. Där har jag nu också noterat att Finansinspektionen har agerat. Det pågår alltså ett arbete i den riktning som riksdagsledamoten efterfrågar.

Åtgärder mot butiksstölder

Anf. 93 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Herr talman! Företags utsatthet för brott har kommit att bli en allt viktigare fråga för näringslivet. Inte minst är handeln i svenska städer hårt drabbad av butiksstölder. Enligt Svensk Handel stjäls det för 8 ½ miljard kronor per år i svenska butiker. Det slår hårt mot handeln men påverkar också priser, service och utbud av varor. Stölderna drabbar också arbetsmiljön för alla som jobbar inom handeln.

Vid kontakt med handlare hemma i Västerås möter jag ofta en hopplöshet och en känsla av att staten inte har tagit detta problem på tillräckligt stort allvar. Vi får många vittnesmål om hur stöldbrott trots gott bevisläge inte går till åtal.

Känslan av hopplöshet återspeglas också i det faktum att en tredjedel av handlarna inte bryr sig om att polisanmäla stölder. Faktum är att butiksstölder många gånger i praktiken har blivit straffria när brotten sällan utreds och påföljderna, i de fall de döms ut, är löjeväckande låga.

Jag vill därför fråga justitieminister Gunnar Strömmer vad han avser att göra för att motverka butiksstölder.

Anf. 94 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Mikael Damsgaard, för ett återkommande och kontinuerligt uppmärksammande av dessa viktiga frågor!

Jag ska lyfta fram tre saker som regeringen avser att göra.

Det första är att se över det så kallade tillträdesförbudet. Det kom till för att stödja butiksägare men är i praktiken rätt krångligt att få till. Vi vill vända på steken och typiskt sett ge butiksägaren rätt att avgöra vem som ska vistas i butiken och inte. Vi vill också göra det brottsligt att inte lämna en butik eller annan lokal om man har fått en tillsägelse efter ordningsstörning eller brottslighet.

Det andra jag vill lyfta fram är den så kallade mängdrabatten. Upprepade butiksstölder straffas i praktiken inte, av det enkla skälet att mängdrabatten gör att man bara räknar de första brotten och inte dem som kommer därefter. Var och en förstår att det är särskilt problematiskt när det handlar om just den här typen av snatterier och stölder.

Det tredje och sista rör uppkläringen av de så kallade vardagsbrotten. Det är ett entydigt uppdrag till den nya rikspolischefen: Uppklaringsprocenten när det gäller medborgarnära brottslighet, inte minst mot butiksägare, måste upp.

Straffansvar för psykiskt våld

Anf. 95 SANNA BACKESKOG (S):

Herr talman! I går släppte Socialstyrelsen sin senaste rapport om skade- och dödsfallsutredningar. I rapporten kan man se en allvarlig koppling mellan psykiskt och fysiskt våld. Det finns flera ärenden där det enbart förekommit psykiskt våld innan ett mord har begåtts. Man ser också att det psykiska våldet inte tas på allvar när en person söker hjälp mot det.

Det finns en färdig utredning på regeringens bord om psykisk misshandel som ny brottsrubricering. Remissinstanserna är övervägande positiva, men detta finns inte med på regeringens propositionslista för 2024.

Justitieministern, riksdagsledamoten Sofia Amloh och jag hade en väldigt givande dialog om detta i kammaren i juni förra året. Då upplevde jag att vi var överens om att det är angeläget att bättre kunna säkerställa våldsutsattas trygghet och rätt till frihet. Inte minst är det väldigt viktigt ur ett barnrättsperspektiv.

Jag vill fråga justitieminister Gunnar Strömmer om riksdagen kan förvänta sig en proposition från regeringen om straffansvar för psykiskt våld och i så fall när.

Anf. 96 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Sanna Backeskog, för att vi återigen får tillfälle att diskutera de här viktiga frågorna!

Det råder ingen som helst tvekan om att det inte bara är fysiskt våld utan också psykiskt våld som vi måste komma åt med olika åtgärder, inklusive den straffrättsliga vägen.

Det är helt riktigt att det finns en utredning och ett förslag. Det man möjligtvis kan säga är att en majoritet av remissinstanserna var positiva, medan de som ska hantera det rättsligt var mer problematiserande när det gäller den valda vägen att hantera det straffrättsligt.

Man kan enkelt uttryckt säga så här: Ja, jag tycker att riksdagen ska förvänta sig att regeringen ska återkomma i frågan. Jag kan inte säga exakt när det kommer att ske, men när vi väl gör det ska vi göra det med en lösning som kommer att funka straffrättsligt i praktiken så att det också får

den avsedda effekten, nämligen att värna även de kvinnor som utsätts för ett förödande psykiskt våld av sin partner.

Prot. 2023/24:64
1 februari

Frågestund

Gårdsförsäljning av spritdrycker

Anf. 97 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Riksdagen har röstat igenom ett tillkännagivande om att öppna upp för så kallad gårdsförsäljning, och regeringen arbetar med att ta fram ett förslag om detta.

Eftersom besök på bryggerier, destillerier och vingårdar är populärt i andra länder är det rimligt att anta att gårdsförsäljning kan komma att bli positivt även för svensk besöksnäring, inte minst ute i våra landsbygder. Sverige ligger dock där det ligger, vilket gör att den svenska vinproduktionen är blygsam. Vi har däremot framgångsrika destillerier av vodka, whisky och gin, och det vore därför olyckligt ur ett näringsperspektiv om regeringen landar i förslag som undantar producenter av spritdrycker från gårdsförsäljningen.

Min fråga går till Ebba Busch: Kommer ministern att inom ramarna för sina politiska ansvarsområden göra sitt yttersta för att gårdsförsäljningen ska utformas på ett sätt som gynnar svenska destillerier, svensk besöksnäring och svensk landsbygd?

Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Det är härligt med lite bredd på frågorna i dag! Jag tackar Eric Palmqvist för frågan.

Det här jobbas det aktivt med på Regeringskansliet, men det är, som många har förstått, inte helt okomplicerat. Regeringens uppfattning är att vi ska försöka lyckas med en ordning där vi kan möjliggöra för gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker, samtidigt som Systembolagets monopol värnas.

Småskalig, hantverksmässig gårdsförsäljning tror jag skulle vara väldigt positivt för besöksnäringen på landsbygden. Det vore ju fantastiskt att kunna ta sig en liten IPA till sin pipa på den skånska slätten och i andra delar av landet när man är på besök! Men det är inte särskilt roligt om vi får en situation där EU i efterhand valsar in, och så har vi slagit sönder den alkoholpolitik som också har varit en viktig del av folkhälsopolitiken i Sverige.

Vi tror att det finns en väg framåt här, och vi jobbar med det. Vi återkommer!

Immaterialrätten och kulturbranschen

Anf. 99 PETER OLLÉN (M):

Herr talman! Min fråga går till justitieministern.

Vi kan glädja oss över de många lagar som nu presenteras i snabbt tempo och som tillsammans gör Sverige tryggare. Men i kulturutskottet möter vi representanter från de kulturella och kreativa branscherna, och där brottas man med att till exempel den svenska filmbranschen har drabbats av illegala strömningstjänster. Vi pratar om en halv miljon svenskar

som använder dessa, och det påverkar naturligtvis ekonomin för svensk film. Också illustratörer och formgivare ser sitt material användas utan lov.

I grunden handlar allt det här om immaterialrätten. Min fråga till justitieministern är hur man resonerar kring de immaterialrättsliga problem som drabbar de kulturella och kreativa branscherna.

Anf. 100 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Peter Ollén, för att du lyfter den här väldigt viktiga frågan!

Vi vet att det här är ett stort och utbrett problem och att konsekvenserna för kulturutövare och andra är väldigt omfattande. Det handlar om immaterialrättsintrång som naturligtvis är olagliga.

Jag noterade nyligen med tillfredsställelse den första domen avseende det som numera kallas för grovt upphovsrättsbrott, en påföljd som infördes relativt nyligen, och den handlade just om illegal ip-tv. Påföljden blev skarp: fängelse i två år och sex månader och dessutom skadestånd på hisnande 195 miljoner kronor för den som dömdes. Förhoppningsvis kommer det också att ha en starkt brottspreventiv effekt när var och en förstår vad som kan bli konsekvenserna av att ägna sig åt den här typen av illegal verksamhet.

Jag vill också lyfta att polis och åklagare har specialister som arbetar med frågorna, och Skatteverket gör kontroller på ett väldigt aktivt sätt. Vi kommer att följa detta noga, och jag är också beredd att vidta ytterligare åtgärder om det krävs.

Barnfamiljer och bostadsbidraget

Anf. 101 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Min fråga går till bostadsminister Andreas Carlson.

I slutet av januari läste jag i Svenska Dagbladet: "Årets hyreshöjning högsta på över 30 år". Även om inflationen är lägre och räntorna förväntas falla något framöver är hyrorna generellt mycket höga.

Bostadsministern har tidigare i debatter med mig talat sig varm för det tillfälliga stödet till barnfamiljer inom bostadsbidraget för att skydda de mest utsatta. Det gäller dock endast till den 30 juni i år, så min fråga är: Vad gör att bostadsministern tror att de ekonomiska förhållandena blir bättre för dessa barnfamiljer den 1 juli i år?

Anf. 102 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Som Leif Nysmed vet har det här stödet förlängts; det är någonting som vår regering har prioriterat. Vi har också förstärkt detta stöd, som för en barnfamilj kan innebära upp till 2 100 kronor extra per månad. Det här är ett mycket viktigt stöd för alla de barn i cirka 111 000 familjer som får bostadsbidrag.

Vi följer förstås utvecklingen, och frågan kan bli föremål för diskussion när vi tar fram den budget som ska gälla framöver. Jag utesluter inte att det kan krävas ytterligare åtgärder för de hushåll som drabbas allra hårdast när situationen är så pass tuff som den är. Det gäller i synnerhet dem med allra lägst marginaler och de barnfamiljer och barn som det berör. Vi får återkomma i frågan.

Anf. 103 MARTIN WESTMONT (SD):

Herr talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer och handlar om att det förekommer att vårdnadshavare eller förmyndare stjälar pengar från barn som de har ansvar för. Det kan till exempel handla om pengar som ett barn har arvt från en avliden förälder eller annan släkting.

Som lagen är utformad i dag är det många gånger godtyckligt vad man får använda barnets pengar till, vilket gör att vissa vårdnadshavare med hjälp av olika kreativa upplägg använder barnets pengar till egen konsumtion.

Kan det finnas anledning att se över gällande lagstiftning för att få bukt med problemet att vårdnadshavare och förmyndare stjälar tillgångar från barn som de ska skydda och ge en trygg och bra uppväxt?

Anf. 104 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Martin Westmont, för att den här frågan lyfts! Det är naturligtvis en oerhört angelägen fråga. Var och en förstår vilka sociala och ekonomiska övergrepp som kan ligga bakom de situationer som Martin Westmont lyfter upp. En aspekt är förstås vårdnadshavare, och det är kanske den mest komplicerade frågan. I förmyndarfrågor eller förvaltarfrågor, om vi vidgar det ännu mer, aktualiseras alltför ofta samma problematik.

Vi ser ännu inte på de här frågorna inom ramen för några formaliserade processer, men de har också aktualiserats från andra håll, exempelvis när det gäller förvaltarfrågor. Jag ber därför att få återkomma och tar också gärna emot förslag på en konstruktiv väg framåt, för det problem som Martin Westmont lyfter upp är reellt, det drabbar alltför många och konsekvenserna kan också bli förödande.

Utfasning av ränteavdrag för lån utan trygga säkerheter

Anf. 105 ANNA-BELLE STRÖMBERG (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Niklas Wykman.

Regeringens förslag om att fasa ut ränteavdragen på lån utan trygga säkerheter riskerar att bli betungande för sårbara hushåll. Att fördyra för redan hårt prövade skuldsatta, som regeringen föreslår, är inte en seriös väg framåt för att få bukt med den överskuldssättning som ökar.

Ökningen av obetalda skulder drabbar främst unga, ensamstående föräldrar och äldre med låg pension som måste låna pengar för att köpa mat. Det här riskerar att skicka människor i ännu djupare skuldsättning.

Min fråga är därför: Varför ska de som lånar för att köpa en bil eller en båt få göra avdrag på räntan, medan de som tvingas låna för att klara livets nödort inte ska få göra samma sak?

Anf. 106 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Ibland är en samhällsutveckling sådan att man inte bara kan möta den med åtgärder som känns bekväma att genomföra. Jag delar frågeställarens bedömning att det kan finnas fall då en avskaffad möjlighet att göra avdrag på räntor kan drabba dem som redan har det tufft. Därför

är detta inte regeringens enda åtgärd på området. Jag har lämnat flera myndighetsuppdrag till bland annat Kronofogdemyndigheten för att bättre hjälpa och stötta dem som har fastnat i olika typer av skuldproblem. Fler åtgärder kommer att vidtas på området för att motverka utvecklingen.

Frågeställaren ger oss dock inte hela storyn. Det lånas till att konsumera på nätet, till att spela och till många andra sammanhang där staten rimligtvis inte bör subventionera den typen av skuldsättning.

Att man kan låna till studier, till sin bostad och till sin bil är fullt naturligt och nödvändiga inslag för att ekonomin ska fungera väl. Men att låna till konsumtion, spel och annat försätter människor i en svår livssituation, och det bör inte uppmuntras.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 9 (forts. från § 7) Svar på interpellation 2023/24:372 om trähusindustrin och bostadsbyggandet

Anf. 107 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vad brukar man säga på tv? För nytilkomna tittare: Det har varit ett litet uppehåll i debatten som var föranledd av mina svar som jag gav på frågor ställda av ledamoten Ödebrink, och jag redovisade svaren före avbrottet för frågestunden. Därför tänkte jag ta upp några av de trådar som ledamöterna var inne på i de efterföljande inläggen.

Leif Nysmed hänvisade till att den förra regeringen såg till att det byggdes. Jag vill problematisera påståendet. Mellan 2015 och 2021 – och detta tog även Carina Ödebrink upp – byggdes fler bostäder än i dag. Detta är till stor del beroende av att vi var i en högkonjunktur med en nollräntemiljö. Att Leif Nysmed tar åt sig äran för detta och påstår att det var en regering som såg till att det byggdes är att ta på sig en mycket stor kostym, med tanke på att vi var i en högkonjunktur som höll i länge och med låga räntor.

Som svar på Carina Ödebrinks inlägg vill jag säga att inte under ett enda år nådde byggandet upp till Boverkets beräknade behov under de åren, trots högkonjunkturen och lågräntemiljön. Detta har att göra med – som ledamot Beckman var inne på – att det finns ett eftersatt reformbehov på bostadsmarknaden.

Jag skulle vilja mana till viss självrannsakan. Man kunde ha gjort mer för att vara bättre rustad för de så kallade sju svåra åren om man hade tagit tag i strukturproblem, om man hade tillgängliggjort byggbar mark i attraktiva lägen, om man hade kortat ledtider, om man hade förbättrat och förenklat regelverk som hade inneburit mer av standardiserat byggande. Detta är något som fortfarande uppfattas som kommunala särkrav, och det är något som har tagits upp av Mikael Eskilandersson.

Detta har vi steg för steg börjat att ta tag i. Det uppdrag till länsstyrelsen som Beckman hänvisade till handlar just om att vända på kuttingen, det vill säga att länsstyrelsen ska redovisa vilka åtgärder man har vidtagit för att öka bostadsbyggandet i samverkan med kommunerna.

Med detta sagt, herr talman, är det viktigt att ta steg för steg, åtgärd för åtgärd. Regeringen har vidtagit de åtgärder som vi hittills har presenterat. Men vi är inte färdiga, utan det krävs förstås mycket mer.

För löntagare och för företagare finns en huvudsaklig fiende, nämligen inflationen. Det är inflationen som till stor del har orsakat ökade produktions- och finansieringskostnader. Vi måste se till att inflationen fortsätter att gå nedåt enligt de prognoser som vi har sett. Då kommer det att finnas möjligheter till andra åtgärder i den verktygslåda som blir tillgänglig om konjunkturen biter sig fast på en låg nivå och arbetslösheten fortsätter att vara hög. Jag utesluter inte fler åtgärder som kan krävas i detta tuffa läge, och jag instämmer i problembeskrivningen som ledamöterna i kammaren gjort. Det absolut viktigaste är att fortsätta att dämpa inflationen och ta ansvar för ekonomin i ett svårt läge.

Anf. 108 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Det byggdes bostäder i en stor omfattning fram till och med 2021–2022. 250 000 nya bostäder färdigställdes fram till 2020, och med det uppnåddes det mål Socialdemokraterna hade slagit fast med råge.

I dag understryker aktörer inom hela byggnadssektorn allvaret i den rådande situationen och pekar på att det nu behövs en bred uppslutning av omedelbara och konkreta åtgärder för att rädda både trähusindustrin och träindustrin.

Svaret från ministern är att det nu finns en majoritet i Sveriges riksdag, och det som behövs är reformer för att åtgärda de strukturella problemen på bostadsmarknaden. Men jag ser inte åtgärderna, varken på kort eller på lång sikt. Jag tycker inte att man tar det akuta läget på allvar.

Det måste byggas fler lägenheter för unga, och det måste bli fler flyttkedjor. Och fler småhus måste byggas. Jag tror att statsrådet, precis som jag, när han var ute på besök i länet såg linorna där de färdiga modulerna ska rullas ut – och de var helt tomma.

Den stimulans till kommunerna som regeringen har i sin budget på 60 miljoner för att öka utbudet av planerad mark, som kommer att gälla från den 1 april i år, innebär 207 000 kronor per kommun. Jag vet inte riktigt hur långt det räcker, men för mig framstår det som lite.

Jag har inte fått svar på mina frågor. Vad gör regeringen i den akuta krisen? Det räcker inte att ständigt upprepa mantrat om hög inflation, högt kostnadsläge och höga räntor. Det duger inte att lägga huvudet på sned och säga att man förstår oron och ser problemen, utan det krävs politik för att möta krisen. Det är ett allvarligt läge i en av Sveriges viktigaste branscher.

Vi kan jämföra med hur det var under pandemin. Den S-ledda regeringen vidtog då mycket kraftfulla åtgärder för att stötta företag och löntagare. Om man jämför med hur det är i dag ser man att det är en himmelsvid skillnad. Det fanns en hygglig samsyn, brett, i politiken kring de åtgärder vi gjorde bland annat när det gällde korttidspermittering.

Sägas kan också att under pandemin var Moderaterna ute och sa att man var beredd att satsa 100 miljarder kronor i månaden för att rädda svenska företag. Var finns den viljan och ambitionen i dag?

Den som lyssnar på debatten – nu är det ingen här inne, men det sitter kanske några vid tv-apparaterna – kan ibland förledas att tro att det här bara blir ett politiskt ställningskrig. Men detta är faktiskt på allvar. Det är ett mycket allvarligt läge. Och jag blir bekymrad när debatten tar sig sådana uttryck att den blir till något som jag inte tycker att den ska vara.

Höjt rotavdrag är inte lösningen nu. God tillgång till planlagd mark kan behövas, men det är inte lösningen här och nu. Var är de åtgärder som den samlade trähusindustrin nu ropar efter?

Anf. 109 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Branschen menar att regeringens insatser är otillräckliga. Det behövs mer på både kort och lång sikt. Regeringen verkar sakna krisinsikt.

Statsrådets kartläggning av företag som står för byggande av småhus riskerar att ständigt behöva uppdateras, inte för att det tillkommer fler företag som står för byggande av småhus utan för att allt fler riskerar konkurs. Listan skulle då krympa.

Det finns förslag på insatser från parterna, från både facken och arbetsgivarna. Ministern säger att han har lyssnat, men jag tänker att jag i alla fall kan upprepa en del av dem.

Det handlar om stöd till korttidspermittering för att rädda kvar kompetensen i branschen. Det handlar om startlån för att fler ska kunna köpa sin första bostad. Det handlar om investeringsstöd, kreditgarantier och andra stimulanser för byggande av småhus i trä.

För att inte bostadsbristen ska växa krävs det att det byggs. När konjunkturen vänder kommer vi att ha ett enormt uppdämt behov av byggande av bostäder. Då behövs alla aktörer, inte minst trähusindustrin. De är en del av lösningen på bostadsbristen. Trähusindustrin är en framtidsbransch och en viktig del av den gröna omställningen. Att bygga trähus i fabrik är både effektivt och klimatsmart. Dessutom erbjuder man bra jobb med sjysta villkor på landsbygden.

Allt detta vet Andreas Carlson, men i stället för att agera står han lite med armarna i kors och låter kollapsen pågå. Det finns förslag från både branschen och oppositionen. Regeringen kan agera men väljer att inte göra det.

Precis som ministern säger krävs det mer. Men vad är det då? Hur många företag ska behöva gå i konkurs innan Andreas Carlson tycker att det är dags att göra något för att stötta trähusindustrin i Jönköpings län?

Anf. 110 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! Vi hörde här om stöd, investeringsstöd och stimulanser. Ja, tänk om vi hade haft på plats alla de åtgärder som den nya regeringen faktiskt tittar på och som nu är på väg att införas – detta var på väg redan förra mandatperioden.

Jag pratar om digitaliseringen av plan- och byggprocessen, som förhoppningsvis kan snabba upp återhämtningen genom att det ska gå snabbare i alla led fram till byggstarten.

Byråkratin ska minska.

Vi tittar på strandskyddet, som kommer att förändras så att fler tomter kan skapas där man kan bygga. Det ska inte bara vara rika som ska ha råd att bo nära vatten.

Kommunerna arbetar med att ta fram fler byggbara tomter, även villatomter och inte bara tomter för flerfamiljshus. Detta är något som denna regering har stimulerat till.

Möjligheten att låna till sitt boende förbättras, och bolånetaket höjs. Vi hörde så sent som i frågestunden att förutsättningarna för sparande ska förbättras. Den tidigare regeringen gjorde tvärtom och försämrade de möjligheterna.

När allt detta blir genomfört är drömmen om den egna villan alltså inte lika ouppnåelig som den var med socialdemokratisk politik.

Men viktigast av allt är att regeringen inte har lyssnat på Socialdemokraternas önskan om att spå på inflationen med stora stöd och genom att pumpa in pengar. Nu ser vi att inflationen är på väg ned och att samhället stabiliseras.

Så sent som i dag sa riksbankschefen Erik Thedéen att penningpolitiken måste vara fortsatt åtstramande för att inflationen ska bli låg. Jag tycker ändå att man måste lyssna när riksbankschefen och andra personer i den kategorin uttalar sig så tydligt om hur man bör agera framöver.

Anf. 111 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Det byggdes faktiskt nästan en halv miljon bostäder under de två föregående mandatperioderna. Det är skillnad jämfört med i dag.

Mikael Eskilandersson slår sig för bröstet. Nu ska det bli fler villor. Vi har behov av över 60 000 bostäder. Menar Mikael att det ska byggas 60 000 villor om året? Då får ni jobba på. Sedan ni tog över makten har ju byggandet av villor halverats. Det har gått från 12 500 ned till 6 000 förra året. Och det beräknas byggas 5 000 i år. Då får ni alltså börja öka tempot lite grann.

Jag tror inte att det bara är framtagandet av nya planer som gör att det kan komma fram nya villor. Det finns i dag mark att börja bygga på. Det finns villor som är byggda och som blir osålda på grund av prisläget. Det är priset och möjligheten att efterfråga en bostad som styr vad som byggs.

Jag vill poängtera det, för tidigare i debatten påstod Mikael Eskilandersson att den tidigare bostadsministern Johan Danielsson sa att det bara skulle byggas hyreslägenheter. Man kan läsa debatten på riksdagens hemsida. Det står tydligt, det som socialdemokrater alltid säger, att vi vill ha en blandad bebyggelse. Vi vill ha villor, radhus, parhus, hyreslägenheter och bostadsrätter – det som människor efterfrågar och har behov av. Vi vill ha en blandad bebyggelse, och det är en viktig del för att kunna få ett sammanhållet samhälle.

Men jag fick inga svar av statsrådet på mina frågor, och de är ändå ganska viktiga. Det finns behov av över 60 000 bostäder per år. Det byggdes 25 000 förra året, och det byggs under 20 000 i år. Jag ser inte heller att andra lyfter fram att man ser någon vändning inom en snar framtid när det gäller detta. Det innebär att behovet kommer att bli ännu större per år.

Min fråga som jag hade till statsrådet var: När tror statsrådet att bostadsbyggandet kommer upp till de framräknade siffror som Boverket har? Detta är väsentligt när det gäller hur vi ska kunna komma till rätta med den bostadsbrist som råder i landet.

Anf. 112 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Först konstaterar jag att mitt kroppsspråk tydligen noteras av kammarens ledamöter – att jag lägger huvudet på sned och att jag står med armarna i kors. Det må vara hänt, men man kan stå med armarna i kors och samtidigt presentera de åtgärder som vi har vidtagit. Och man kan

samtidigt säga, precis som Johanna Haraldsson var inne på, att det behövs mer. Jag håller med om det. Vi är inte färdiga än. Vi håller på att steg för steg ta i kapp när det gäller eftersattheten i fråga om bostadsmarknadens reformbehov, som är påtaglig och som märks på ett mycket tufft sätt när vi inte längre har nollräntemiljö och högkonjunktur.

Det är klart att det är skillnad jämfört med i dag när det gäller antalet byggda bostäder, som Leif Nysmed är inne på. Men, herr talman, det är svårt att göra en politisk poäng av det, som han försöker göra. På samma sätt sa han det som jag citerade förra gången, att det var en regering som såg till att det byggdes. Vi får tacka regeringen för den högkonjunktur som hängde i och som faktiskt kanske började under alliansåren. Och vi får tacka regeringen för att man lade sig i penningpolitiken och lade sig på minusränta. Det finns en del utvärderingar om huruvida det var den mest framkomliga vägen; det lägger jag mig förstås inte i.

Men det låter väldigt mycket som att det bara var den förra regeringens förtjänst att det byggdes. Nu har vi inflation och lågkonjunktur, och då har Socialdemokraterna helt plötsligt en massa åtgärder för detta. Det hade varit klädsamt om de åtgärderna hade vänts till konkreta reformer för att ta tag i de strukturproblem som finns, inte minst när det gäller småhusbyggandet, om de fina orden om blandade upplåtelseformer hade lett till konkreta åtgärder för att korta ledtider, förenkla regelverk och motverka särkrav och för att se till att standardiserade processer, som man är så framgångsrik med i industrin i Jönköpings län, hade kunnat rullas ut för att få ett hållbart byggande. Den tiden fanns ju. Man missade den chansen, och i dag slår man sig för bröstet och menar att det var regeringens förtjänst att det var högkonjunktur och låga räntor.

Vi arbetar i ett mycket högt tempo med att steg för steg se till att man ska kunna efterfråga fler bostäder. Jag ska återkomma till några av de åtgärderna.

Jag vill också beröra Carina Ödebrinks jämförelse med pandemin. Ja, det är stor skillnad jämfört med under den krisen. Då hade vi inte den inflation som vi nu har; vi är fortfarande i en miljö med hög inflation. Jag tror inte att jag hörde Carina Ödebrink föreslå att man ska använda 100 miljarder i månaden för den här krisen – hon får gärna utveckla det. Men hade man gjort det och inte tagit ansvar genom en svagt åtstramande budget skulle inflationen riskera att eldas på, vilket skulle öka produktions- och finansieringskostnaderna och innebära en ännu tuffare situation för de företag som har belysts i denna debatt.

Regeringen har gett ett uppdrag till Finansinspektionen gällande bolånetaket – att kunna höja det från 85 till 90 procent. Detta kommer tillsammans med ett annat förslag som regeringen har tillsatt en utredning kring; det gäller hyrköp. Man ska kunna köpa en halv bostad och sedan successivt betala av den andra halvan. Det skulle innebära att fler kan ta steget in på marknaden för ägda bostäder och till att äga ett småhus – fler kan förverkliga sina boendedrömmar.

Utöver detta har vi också gett Finansinspektionen i uppdrag att undersöka undantag från amorteringskravet för nyproduktion. Och vi har en utredning som ser över makrobaserade tillsynsåtgärder; vi är förstås redo att vidta åtgärder när vi tar emot den. Detta är alltså utöver de andra åtgärder jag har varit inne på gällande mer byggbar mark i attraktiva lägen.

Det finns inga genvägar, utan det är viktigt att ta fram de reformer som krävs för att få en bättre fungerande bostadsmarknad.

Prot. 2023/24:64
1 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 113 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka för denna viktiga interpellationsdebatt, även om jag inte på något sätt är nöjd med de svar vi har fått på våra frågor.

Det är lite märkligt att den nuvarande regeringen när den var i opposition inte hade några problem med att lägga fram förslag trots att vi hade en hög inflation. Men nu när man sitter i regering är det plötsligt helt omöjligt.

Det duger inte att bara hålla upp en spegel och skylla på den förra regeringen. Den här frågan är för viktig för det, och den akuta krisen är här och nu.

Jag läste att regeringen i Finland har lagt fram ett omfattande paket för att stötta den finska byggindustrin, och jag tycker att vi borde göra det samma här.

Jag ska avsluta med att säga att den bostadskollaps vi ser här och nu väldigt mycket liknar den situation vi hade i början av 90-talet. Vi säger att det är en kollaps, men om ni inte vill lyssna på oss kan ni lyssna på de fackliga organisationerna, löntagarna och näringen – det är så de beskriver det.

Kanske kan statsrådet också lyssna till en partikamrat som tidigare var bostadsminister för att få lite vägledning kring vad som behöver göras, även om jag kanske inte tycker att det är fler attefallshus som vi behöver bygga för att lösa bostadskrisen.

(Applåder)

Anf. 114 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Nej, Carina Ödebrink, jag kom inte till kammaren i dag med en spegel. Jag kom hit med ett interpellationssvar där jag pekar på flera åtgärder som regeringen har vidtagit när det gäller planeringsstimulans för småhus. Jag nämnde uppdraget till Boverket för att kartlägga byggbar mark för att få igång småhusbyggande och att ge en beskrivning och ett kunskapsunderlag kring vilka företag som står för byggandet och vilka småhus som byggs. Detta är en kartläggning som inte har gjorts tidigare, en kartläggning av byggbar mark som absolut kan bli ett mycket viktigt verktyg.

Jag har också, herr talman, i mitt svar pekat på det rotavdrag som vi nu höjer taket för och som kan rädda en del jobb i en mycket hårt utsatt sektor.

Jag har svarat på frågan om kompetensutveckling och de medel som avsatts för platser inom yrkeshögskola och yrkesinriktad vuxenutbildning. Det rör sig om tillförda medel på 1,7 miljarder kronor, herr talman.

I mitt interpellationssvar – ett papper, alltså, inte en spegel – redogjorde jag för bolånetakshöjningen och det uppdrag till Finansinspektionen som regeringen har gett samt för undantaget från amorteringskrav för nyproducerade bostäder.

Jag sa också i mitt svar, herr talman, att vi följer utvecklingen noga och inte utesluter ytterligare åtgärder. Vi är alltså inte klara. Men jag har svarat på de tre frågorna.

Prot. 2023/24:64
1 februari

Svar på
interpellationer

Vi har haft ett bra och givande meningsutbyte, och vi är i huvudsak överens om problembilden. Jag vill slutligen tacka för engagemanget och insikten om att det inte finns några enkla, snabba lösningar utan att det rör sig om en komplex problembild, men desto större anledning att arbeta i högt tempo med att steg för steg få en bättre fungerande bostadsmarknad. Tack för den här debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2023/24:63 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden 2023

2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet

Motion

med anledning av skr. 2023/24:56 Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera 2023/24:2818 av Rasmus Ling m.fl. (MP)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 31 januari

2023/24:402 Bank-id för alla i Sverige

av *Denis Begic* (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2023/24:403 Behandling och utredning av allvarlig sjukdom utan legitimation

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:404 Arbetsmiljöinspektörer i Norrbotten

av *Zara Leghissa* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:405 Ekonomisk kompensation till företag drabbade av svinpestrestriktionerna

av *Åsa Eriksson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:406 Revidering av IHR

av *Elsa Widding* (-)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:407 Karensavdraget

av *Isabell Mixter* (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:408 Beslutsprocessen kring DCA-avtalet

av *Elsa Widding* (-)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:409 Poliser med utländsk bakgrund

av *Petter Löberg* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Prot. 2023/24:64

1 februari

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 31 januari

2023/24:537 Stopp av bistånd till UNRWA

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:538 Nordisk samverkan för jämställdhet

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Jessica Roswall (M)

2023/24:539 Klimakteriets påverkan på arbetslivet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:540 Åtgärder mot potthålen

av *Fredrik Olovsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 31 januari

2023/24:476 Omgående stopp för rysk fossilgas

av *Linus Lakso* (MP)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:484 Regeringens möjligheter att stoppa import av rysk fossil

energi

av *Elin Söderberg* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:492 Kompensation för högre priser i Gotlandstrafiken

av *Hanna Westerén* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:493 Märkning och registrering av katter

av *Sofia Skönnbrink* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:494 Tidsbegränsning för sexualbrott i belastningsregistret

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2023/24:495 Brist på febernedsättande läkemedel för barn

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2023/24:497 Transport av svårt sjuka patienter vid begränsad framkomlighet på vägar

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:496 Åtgärder mot PFAS

av *Katarina Luhr* (MP)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2023/24:500 Uppsägningar hos Svenska Spel

av *Hanna Westerén* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2023/24:499 Efterkontroller av svensk krigsmateriel i Ukraina

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:502 Regeringens ökning av de fossila subventionerna

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2023/24:501 Statlig e-legitimation

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till statsrådet *Erik Slottner* (KD)

2023/24:503 Diskriminering av assistans- och ledarhundsförare

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2023/24:504 Minoritetsspråk på äldreboenden

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2023/24:505 Vård och stöd för flickor och kvinnor med adhd

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2023/24:507 Överflyttning av godstransporter från väg till järnväg

av *Linda W Snecker* (V)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:510 Svenska intressen vid norska kärnkraftsetableringar

av *Jonathan Svensson* (S)

till statsrådet *Jessika Roswall* (M)

2023/24:509 Problem för konsumenter vid brister i kundtjänst

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till statsrådet *Erik Slottner* (KD)

2023/24:508 Bristande patientinflytande för utsatta grupper

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2023/24:515 Rätt till vård för papperslösa

av *Tony Haddou* (V)

till statsrådet *Maria Malmer Stenergard* (M)

2023/24:511 Granskning av Sametinget

av *Isak From* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:512 Morot och piska i arbetsmiljöarbetet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:513 Samtal och samling mot dödsolyckor på arbetet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:514 Ordning och reda och bättre arbetsmiljö i byggbranschen

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:516 Beslutsdatum för strategin för norra Sverige

av *Peder Björk* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

Prot. 2023/24:64

1 februari

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.37.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.51 och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 4 Svar på interpellation 2023/24:362 om finansieringen av försvaret.....	1
Anf. 1 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	1
Anf. 2 PATRIK BJÖRCK (S).....	2
Anf. 3 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	3
Anf. 4 PATRIK BJÖRCK (S).....	4
Anf. 5 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	5
Anf. 6 PATRIK BJÖRCK (S).....	5
Anf. 7 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	6
§ 5 Svar på interpellation 2023/24:370 om nedskärningar i kulturskolorna	6
Anf. 8 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	6
Anf. 9 LINUS SKÖLD (S).....	7
Anf. 10 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	8
Anf. 11 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	9
Anf. 12 LINUS SKÖLD (S).....	10
Anf. 13 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	10
Anf. 14 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	11
Anf. 15 LINUS SKÖLD (S).....	12
Anf. 16 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	12
§ 6 Svar på interpellation 2023/24:371 om alla barns och ungas rätt till en aktiv fritid och kultur	13
Anf. 17 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	13
Anf. 18 MATTIAS VEPSÄ (S).....	14
Anf. 19 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	15
Anf. 20 LINUS SKÖLD (S).....	15
Anf. 21 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	16
Anf. 22 MATTIAS VEPSÄ (S).....	17
Anf. 23 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	18
Anf. 24 LINUS SKÖLD (S).....	19
Anf. 25 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	19
Anf. 26 MATTIAS VEPSÄ (S).....	20
Anf. 27 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	21
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:372 om trähusindustrin och bostadsbyggandet.....	21
Anf. 28 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD).....	21
Anf. 29 CARINA ÖDEBRINK (S).....	23
Anf. 30 LARS BECKMAN (M).....	23
Anf. 31 JOHANNA HARALDSSON (S).....	24
Anf. 32 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	25
Anf. 33 LEIF NYSMED (S).....	26
(forts. § 9).....	27
Ajournering.....	27
Återupptaget sammanträde.....	27

§ 8 Frågestund	28	Prot. 2023/24:64
Anf. 34 TALMANNEN.....	28	1 februari
<i>Regeringens ansvar för situationen på E22:an</i>	28	-----
Anf. 35 GUNILLA SVANTORP (S)	28	
Anf. 36 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	28	
Anf. 37 GUNILLA SVANTORP (S)	28	
Anf. 38 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	29	
<i>Problemen med tågtrafiken</i>	29	
Anf. 39 JIMMY STÅHL (SD)	29	
Anf. 40 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	29	
Anf. 41 JIMMY STÅHL (SD)	29	
Anf. 42 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	29	
<i>Villkorlig frigivning</i>	30	
Anf. 43 GUDRUN NORDBORG (V).....	30	
Anf. 44 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	30	
Anf. 45 GUDRUN NORDBORG (V).....	30	
Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	30	
<i>Höjd dagersättning till ukrainska flyktingar</i>	31	
Anf. 47 JONNY CATO (C).....	31	
Anf. 48 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31	
Anf. 49 JONNY CATO (C).....	31	
Anf. 50 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31	
<i>Alternativ finansiering av järnvägen</i>	31	
Anf. 51 LINUS LAKSO (MP)	31	
Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	32	
Anf. 53 LINUS LAKSO (MP)	32	
Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	32	
<i>Utredningsförslag om järnvägsunderhållet</i>	33	
Anf. 55 MARIA STOCKHAUS (M).....	33	
Anf. 56 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	33	
Anf. 57 MARIA STOCKHAUS (M).....	33	
Anf. 58 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	34	
<i>Civilsamhällets roll i det brottsförebyggande arbetet</i>	34	
Anf. 59 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	34	
Anf. 60 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	34	
Anf. 61 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	35	
Anf. 62 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	35	
<i>Polisens arbete mot pedofili</i>	35	
Anf. 63 MARTIN MELIN (L)	35	
Anf. 64 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	35	
Anf. 65 MARTIN MELIN (L)	36	
Anf. 66 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	36	
<i>Det gröna avdraget för batterier</i>	36	
Anf. 67 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	36	
Anf. 68 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	36	
<i>En rättvis bodelningsprocess</i>	36	
Anf. 69 ANGELICA LUNDBERG (SD)	36	

Anf. 70 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	37
<i>En ny järnväg mellan Borås och Göteborg</i>	37
Anf. 71 MIKAEL LARSSON (C).....	37
Anf. 72 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	38
<i>Unga och det förebyggande arbetet mot brottslighet</i>	38
Anf. 73 AMANDA LIND (MP).....	38
Anf. 74 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	38
<i>Överskudsättning och sparande</i>	39
Anf. 75 JAN ERICSON (M)	39
Anf. 76 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	39
<i>Stärkt stöd till våldsutsatta kvinnor</i>	39
Anf. 77 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	39
Anf. 78 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	40
<i>Ändrad åldersgräns för marknadsföring av spel</i>	40
Anf. 79 AZADEH ROJHAN (S).....	40
Anf. 80 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	41
<i>Gaskraftens roll</i>	41
Anf. 81 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	41
Anf. 82 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	41
<i>Statens kostnader för kärnkraften</i>	41
Anf. 83 ANDERS ÅDAHL (C)	41
Anf. 84 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	42
<i>Villkoren för svensk sjöfart</i>	42
Anf. 85 JOHANNA RANTSI (M)	42
Anf. 86 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	42
<i>Kriminellas förvärv av fastigheter</i>	43
Anf. 87 TORSTEN ELOFSSON (KD)	43
Anf. 88 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	43
<i>Bostadsbyggandet</i>	44
Anf. 89 MARKUS KALLIFATIDES (S)	44
Anf. 90 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	44
<i>Förenkling av bankbyte</i>	44
Anf. 91 ERIC WESTROTH (SD)	44
Anf. 92 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	45
<i>Åtgärder mot butiksstölder</i>	45
Anf. 93 MIKAEL DAMSGAARD (M)	45
Anf. 94 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	45
<i>Straffansvar för psykiskt våld</i>	46
Anf. 95 SANNA BACKESKOG (S).....	46
Anf. 96 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	46
<i>Gårdsförsäljning av spritdrycker</i>	47
Anf. 97 ERIC PALMQVIST (SD).....	47
Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	47
<i>Immaterialrätten och kulturbranschen</i>	47
Anf. 99 PETER OLLÉN (M)	47
Anf. 100 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	48
<i>Barnfamiljer och bostadsbidraget</i>	48

Anf. 101 LEIF NYSMED (S).....	48	Prot. 2023/24:64
Anf. 102 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	48	1 februari
<i>Vårdnadshavares och förmyndares stöld av barns pengar.....</i>	49	-----
Anf. 103 MARTIN WESTMONT (SD).....	49	
Anf. 104 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	49	
<i>Utfasning av ränteavdrag för lån utan trygga säkerheter</i>	49	
Anf. 105 ANNA-BELLE STRÖMBERG (S)	49	
Anf. 106 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	49	
§ 9 (forts. från § 7) Svar på interpellation 2023/24:372 om		
trähusindustrin och bostadsbyggandet	50	
Anf. 107 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	50	
Anf. 108 CARINA ÖDEBRINK (S)	51	
Anf. 109 JOHANNA HARALDSSON (S)	52	
Anf. 110 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	52	
Anf. 111 LEIF NYSMED (S).....	53	
Anf. 112 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	53	
Anf. 113 CARINA ÖDEBRINK (S)	55	
Anf. 114 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	55	
§ 10 Bordläggning.....	56	
§ 11 Anmälan om interpellationer.....	56	
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	57	
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	57	
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.37.....	59	